

MALI RIJTAR

Informativno glasilo Občine Beltinci • številka 67 • april 2018 • letnik XV • ISSN -1581-7156

V prostorih Občine Beltinci je odprta pisarna državnega svetnika Marjana Maučeca

Utrinek z odprtja nove prodajalne ŽKG Grad v Beltincih

Venec padlim borcem Rdeče armade sta položila predstavnik Veleposlaništva Ruske federacije, namestnik vojaškega atašeja podpolkovnik Sergej Banin in župan občine Beltinci Milan Kerman

Razstavo ročnodelskega krožka, ki ga vodi Anica Crnkovič, sta si ogledala tudi župan Milan Kerman in direktor občinske uprave Slavko Petek

Poslanska skupina NSi na obisku v občini Beltinci

Na osrednji občinski prireditvi ob dnavu žena in materinsko starševskem dnevu so se predstavile vse sekcije KUD Beltinci

Spoštovane občanke in občani,

letošnja zima nam je nasula snega obilo, obenem pa nam je s tem povzročila visoke stroške zimske službe, katerih v takšni višini prav gotovo nismo planirali. Nizke temperature so zahtevale posipanje s soljo in posipnim materialom skorajda vsak dan. Verjamem, da smo uspeli v zadovoljivi meri vzdrževati prevoznost naših cest. Sprotno ste nas pri opravljanju zimske službe obveščali o morebitnih napakah, prav tako pa smo prejeli tudi precej pozitivnih besed in priznanj za opravljeno delo. Za oboje, tako za kritike kot tudi pohvale, se vam zahvaljujem, kajti na ta način bomo lahko v prihodnje še boljše opravili zadane naloge v dobrobit vseh.

Zdaj ugotavljamo posledice, ki so ostale na cestah, tako zaradi zmrzali kot tudi delovanja soli. Kar veliko občinskih cest in odsekov bo potrebno popraviti in obnoviti. Najprej bomo pristopili k sanaciji najbolj poškodovanih, kajti sredstev za obnovo vseh prav gotovo ne bo dovolj, saj je zimska služba zahtevala dobrih 60 % sredstev, ki smo jih namenili za vzdrževanje občinskih cest za leto 2018.

Prepričan pa sem, da bomo kljub temu uspeli z ustreznim pristopom sanirati najbolj kritične točke.

Tako kot smo doma pristopili k spomladanskim opravilom po dolgi zimi, je pred nami zahtevno obdobje

na področju investicijskih vlaganj. Pripravljamo se na temeljito obnovo ceste od Ižakovca do Dokležovja. Javni razpis za izvajalca del bo objavljen v naslednjih dneh.

Pred nami je prav tako drugi del investicije pločnika s kolesarsko stezo v Lipovcih.

Prav tako je objavljen razpis za izvedbo agromelioracijskih del za naselje Dokležovje, za katera so pridobljena ustrezna sredstva in je že bila izvedena komasacija.

Nadaljevali bomo izgradnjo infrastrukture v industrijski coni, kjer je kar nekaj zanimanja za nakup parcel in posledično za gradnjo.

V Gančanih bomo v poletnih mesecih zamenjali kritino na objektu vrtca, v Melincih pa obnovili delilno kuhinjo.

Zaključen je razpis za izbiro izvajalca za izgradnjo cestnega priključka iz vasi Bratonce na regionalno cesto Lipovci – Dokležovje.

V Melincih se nadaljujejo dela pri obnovi gasilskega doma, za katera verjamem, da bodo v letošnjem letu tudi dokončana. Prav tako se pričnejo obnovitvena dela na vaško gasilskem domu v Bratonicah iz finančne kvote krajevnih skupnosti, ki še v tem mandatu niso bila izkoriščena.

To je le nekaj največjih investicij, ki bodo tudi velik finančni zalogaj.

Želim pa poudariti, da smo v letu 2018 opravili že nekaj investicij.

Tako smo uspeli dokončati prvo fazo pločnika v Lipovcih. Veliko usklajevanj je bilo potrebnih tako med samo gradnjo kot tudi še sedaj, po zaključku. Potrebno pa je poudariti, da je vsaka taka pridobitev sprememba za okolje. Nanjo so tako s strani uporabnikov, investitorja in prebivalcev mogoče različni pogledi, ki se lahko uskladijo samo v medsebojni pripravljenosti za dialog.

Prav tako smo dokončali drugo fazo ceste v Gančanih ob Pinkavi, za katero verjamem, da bo v neki meri služila tudi kot obvoznica. Potrebno bo urediti še ustrezno signalizacijo, da bo na njej potekal zmeren promet in ne bo služila za namene hitrostnega poligona.

Prav tako je v zaključni fazi obnova ceste v Ižakovcih.

Spoštovane občanke in občani, želim, da skupaj ustvarjamo našo občino tako po izgledu kot tudi razvoju. Zato apeliram na vse, da se s strpnim in tvornim dialogom trudimo za skupno dobro. Želim pa pohvaliti in se zahvaliti članom občinskega sveta za delo v dobrobit občine.

Župan Milan Kerman

T I S K A R N A

- kartonaža • vezenje
- graviranje • servirni sladkor

PONUDBA OGLAŠEVANJA V GLASILU MALI RIJTAR

Velikost oglasa	Cena
1/8 strani	30 €
1/4 strani	55 €
1/2 strani	100 €
1 stran	180 €
zunanja zadnja stran	250 €

Cene ne vsebujejo DDV (22%)

Oglas nam lahko posredujete v formatu JPG, PDF, PSD ali TIF.

Roman Klemenčič s.p. • Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci
T: 02 541 15 00 • F: 02 542 23 45 • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

Delu čast

Aprilska številka Malega rijtarja že nekaj let izide pred dnevom upora in prvomajskimi prazniki. Srčno upam, da boste svoj izvod prejeli pravočasno in ga boste lahko v prazničnih dneh prelistali ali celo prebrali vsi, ki naše občinsko glasilo radi vzamete v roke.

Tisti pa, ki ga uporabljate v kakšne druge namene, boste lahko z njim podkurili prvomajski kres ali kak drug ogenj. Nekateri se namreč požvižgajo na delo in trud drugih. Tako pač je. A naše uredništvo skupaj z mnogimi člankopisci vsakokrat ustvarja glasilo za tiste bralce, ki ga z veseljem in zanimanjem prebirajo in nam to tudi dajo vedeti. Zato se bomo še naprej trudili za vas, ki vam je mar.

V petek, 27. aprila bomo praznovali dan upora proti okupatorju. Nekoč se je ta praznik sicer imenoval drugače

– dan Osvobodilne fronte. Pa je to poimenovanje sčasoma v naši ljubi državi postalo sila moteče in politično nekorektno. Zato ga je bilo potrebno v duhu časa preimenovali. Nekateri bi sploh najraje videli, če bi se ga kar ukinilo. A če smo že pri politični (ne) korektnosti – le kakšen narod smo, da se sramujemo tako pomembnega obdobja svoje zgodovine, kot je bila narodnoosvobodilna borba, ki je združila zavedne Slovence različnih svetovnih nazorov in jih tako ostro ločila od onih drugih, ki so se poklonili nacizmu in fašizmu ter ob koncu vojne pač morali plačati davek, ki doleti poražence?

Tudi mednarodni praznik dela nikakor ni le nek nostalgični preostanek iz časa bivšega sistema in priložnost za nujna domača opravila, temveč izhaja iz boja

s strani kapitalistov zatiranih delavcev za dostojno plačilo in humane delovne pogoje. Zato bi ga danes, ko je po mnenju mnogih liberalnih, drznem si reči podivjanih kapitalistov delavec le še nepotreben strošek, morali še toliko glasneje praznovati vsi, tisti, ki imamo delo in tisti, ki so ga zaradi pohlepnih novodobnih izkoriščevalcev izgubili. Zatorej Živel 1. maj, praznik dela!

Drage bralke, cenjeni bralci, želim vam prijetne praznike in naj topli spomladanski dnevi v vaša življenja vnesejo še kako potreben optimizem!

*Za uredniški odbor
Vaša urednica*

Simona Cizar

Mali rijtar

informativno glasilo Občine Beltinci

Vsebina objavljenih člankov ne odraža vedno stališča uredniškega odbora glasila. Objavljenih člankov ne honoriramo.

uredniški odbor:

Simona CIZAR (odgovorna urednica)
Martina PERŠA (namestnica odgovorne urednice)
Jožica JAKOB, Genovefa VIRAG, Snežana BRAČKO

zbiranje gradiva:

Lilijana BEŽAN HORVAT

jezikovni pregled:

Zlatka HORVAT

Priloge glasilu niso nujno jezikovno pregledane.

fotografije:

Sandra KAVAŠ (naslovnica),
Arhiv Občine Beltinci, Arhiv ZTK Beltinci, Boštjan ROUS, Ines BALER,
Cvetka RENGELO, Tamara MESAREC, Rebeka ZVER, Bernarda KOREN,
Sonja SEREC, Zdenka MUJIĆ, Marinka JERIČ

grafično oblikovanje in priprava za tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

april 2018, naklada 2600 izvodov

Glasilo ni naprodaj, vsako gospodinjstvo v občini ga dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu Občine Beltinci, Mladinska 2, 9231 Beltinci, 02 / 541 35 35, www.beltinci.si, obcina@beltinci.si

Prosimo vas, da nam
prispevke

(do 3500 znakov)

za 68. številko, ki izide

2. julija, posredujete

do petka,

15. junija 2018,

v elektronski obliki

s komentarji k

fotografijam

in navedbo avtorja ter

v ustreznem formatu.

Naš elektronski naslov:

malirijtar@beltinci.si

Pojasnilo občanom v zvezi z nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča

Spoštovani!

V želji, da podrobneje seznanimo občane s spremembami na področju odmere NADOMESTILA ZA UPORABO STAVBNEGA ZEMLJIŠČA V OBČINI BELTINCI (v nadaljevanju NUSZ), ki so vstopile v veljavo s 1. 1. 2018 in da podrobneje pojasnimo razloge za nastale razlike v obračunu NUSZ, je bil v okviru občinske uprave pripravljen povzetek sprememb in izdelana vmesna primerjalna analiza same odmere nadomestila.

Zaradi vse strožjega nadzora s strani Ministrstva za okolje in prostor je namreč Občina Beltinci na podlagi veljavne zakonodaje in upoštevanje Sistemskih priporočila za izboljšanje sistema za nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča (MOP, št. 35206-3/2016-77; MF, št. 422-94/2016; MJU, št. 007-896/2014 z dne 16.09.2016) ter v skladu z 58. členom Zakona o izvrševanju proračuna Republike Slovenije za leti 2016 in 2017 (Uradni list RS, št. 96/15), ki je omogočal sprejetje novega odloka, ne pa tudi sprememb in dopolnitev obstoječega, ob sodelovanju zunanjih strokovnih služb pristopila k pripravi in sprejemu novega Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Beltinci (Ur. l. RS, št. 69/2017).

Občina Beltinci je pri sprejemanju novega odloka upoštevala določila tretjega in četrtega odstavka 60. člena Zakona o stavbnih zemljiščih iz leta 1984 (v nadaljevanju v ZSZ/84), ki določata, kaj spada pod pojem stanovanjska površina oziroma poslovna površina, od katere se odmerja nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, in sicer je pri stanovanjskih površinah to čista tlorisna površina sob, predsob, hodnikov v stanovanju, kuhinje, kopalnice, shrambe **in drugih zaprtih prostorov stanovanja** ter čista tlorisna površina garaže za osebne avtomobile, pri čemer pa je poslovna površina čista tlorisna površina poslovnega prostora in vseh prostorov, ki so funkcionalno povezani z njim. Ta definicija zajema površin (v skladu z ZSZ/84) po vsebini ustreza pojmu neto tlorisne površine iz standarda SIST ISO 9836, na uporabo

katerega napotuje tudi 207. člen Zakona o graditvi objektov (v nadaljevanju ZGO-1), od katere pa se za potrebe odmere NUSZ avtomatsko odštejejo t.i. odprti prostori (odprta terasa, odprti balkoni ipd.).

Če torej zgoraj navedeno definicijo nekoliko poenostavimo, se v skladu z novim Odlokom o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Beltinci (Ur. l. RS, št. 69/2017) v okviru odmere NUSZ kot stanovanjska površina zajame celotna neto tlorisna površina vseh zaprtih prostorov stanovanjskega objekta (tudi kleti, mansardni prostori ipd.) in garaža za osebne avtomobile.

Po do sedaj veljavnem Odloku o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča Občine Beltinci iz leta 2000 (Ur. l. RS, št. 77/2000) se je namreč nadomestilo v skladu z določili odloka odmerjalo od čiste tlorisne površine sob, predsob, hodnikov v stanovanju, kuhinje, kopalnice, shrambe in drugih zaprtih prostorov stanovanja, **razen prostorov, ki niso namenjeni za bivanje (kleti, kurilnice, pralnice...)** ter čiste tlorisne površine garaž(e) za osebne avtomobile.

Žal se zgoraj navedena definicija do nedavno veljavnega odloka ne ujema niti s pojmom neto tlorisnih površin niti s pojmom uporabnih površin, zato na podlagi določil do sedaj veljavnega odloka nikakor ne bi mogli povzemati podatkov iz uradnih evidenc, kot to od nas zahteva prvi odstavek 218.c člena ZGO-1 in zgoraj navedena priporočila podana s strani ministrstva. Če torej občina ne bi pristopila k sprejemu novega odloka, bi bila pri ažuriranju evidenc ponovno vezana na posamične prijave s strani občanov ter podatkov ne bi mogla povzemati iz uradnih evidenc in ne bi imela nikakršnih možnosti nadzora nad prijavljenimi podatki. Potrebno je posebej poudariti, da bi občina vsekakor morala pristopiti k ažuriranju evidenc, ki so bile vzpostavljene že v letu 2000, ko še ni bila izgrajena vsa komunalna infrastruktura, ki se je v skladu s prejšnjim odlokom prav tako ustrezno točkovala (npr. na novo

izgrajena kanalizacija, asfaltiranje ulic, javna razsvetljava ipd.), po drugi strani pa so se v tem vmesnem času izvedle tudi številne dozidave in nadzidave objektov (kar je privedlo do sprememb površin objektov), kar pa bi torej ob upoštevanju dejanskega stanja v nekaterih primerih, kljub nesprejemu novega odloka in ob ažuriranju obstoječih evidenc, vsekakor tudi privedlo do zvišanja nadomestila dotičnih zavezancev.

Občina Beltinci namreč pri pripravi novega odloka nikakor ni gradila na večjih prihodkih, ampak je bil njen cilj ta, da se ob zajemu vseh zavezancev in ob upoštevanju realnih površin zniža nadomestilo na m² bodisi stanovanjske bodisi poslovne površine, saj so v preteklosti občani večkrat izrazili nestrinjanje s tem, da imajo nekateri z majhnimi hišami enako ali celo višje nadomestilo kot drugi z velikimi hišami.

Pri sami pripravi novega odloka so zunanje strokovne službe pripravile simulacijo izračuna na podlagi obstoječih baz podatkov NUSZ in izračuna na podlagi podatkov povzetih iz REN-a. Ker se je predvidevalo, da bodo razlike v površinah zaradi druge odmerne podlage, se je tudi vrednost točke nekoliko znižala iz veljavnih 0,003 na 0,0025, kar posledično v praksi pomeni, če je bila do sedaj prijavljena površina 100 m² in objekt zajema še 50 m² t.i. površin, ki niso namenjene bivanju (kleti itd.), ki do nedavnega niso bile predmet odmere, je po novem odloku odmera za 150 m² t.i. neto tlorisne površine zaprtih prostorov približno še vedno enaka, kot je bila odmera za 100 m² površin, namenjenim za bivanje po prej veljavnem odloku. Če pa med do sedaj prijavljenimi površinami zavezancev in neto tlorisnimi površinami zaprtih prostorov ni bilo večjih razlik, se je nadomestilo zavezancem po novem odloku celo nekoliko znižalo. Seveda pa v primeru, če so odstopanja med prijavljenimi in čistimi neto tlorisnimi površinami prevelika, posledično to privede tudi do dviga nadomestila.

Če torej povzamemo, je razliko v višini

nadomestila pri nekaterih zavezcancih moč pripisati več dejavnikom:

- Velikim razlikam med do sedaj prijavljenimi površinami in neto tlorisnimi površinami vseh zaprtih prostorov v objektu (razlike ponekod znašajo tudi od 100-300 m²).
- Neažuriranim evidencam za odmero NUSZ v preteklosti, ki so temeljile zgolj na prijavah občanov (prijavljene površine objektov in podatki o komunalni opremljenosti niso odražali trenutnega dejanskega stanja).
- Večjemu številu neprijavljenih objektov (zlasti garaž za osebne avtomobile, ki so bile predmet odmere tudi že po prejšnjem odloku), ki posledično niso bili zajeti v odmero NUSZ-ja.

Po zajemu podatkov informativnih izračunov je bila izdelana vmesna analiza odmere oziroma primerjava obračuna nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, in sicer na podlagi primerjave izračunov po prej veljavnem odloku (izračuni so bili pripravljani na osnovi obstoječih baz NUSZ – torej podatkov prijavljenih s strani občanov) in izračunov po trenutno veljavnem odloku, ki pa temeljijo na podatkih o površinah iz uradnih evidenc Geodetske uprave RS.

Posebej opozarjamo, da je v zvezi s

spodaj navedeno primerjavo potrebno upoštevati sledeča dejstva:

- da se je pri pripravi primerjave izračunov po prej veljavnem odloku izhajalo iz neažuriranih obstoječih evidenc NUSZ, ki žal niso več odraz dejanskega stanja,
- da v primerjavi še niso bile upoštevane spremembe in pripombe občanov, podane na prejete informativne izračune, kot tudi ne vloge za petletne in socialne oprostitev ter korekcija podatkov na GURS-u.

VMESNA PRIMERJAVA JE BILA TAKO IZVEDENA ZA 2.576 ODMERNIH PREDMETOV

(ki so bili predmet odmere že v letu 2017)

- Od tega je informativni znesek odmere za leto 2018 po novo veljavnem odloku NIŽJI pri 1158 odmernih predmetih, kar pomeni razliko v višini -88.969,30 EUR,
- pri čemer pa je informativni znesek odmere za leto 2018 po novo veljavnem odloku VIŠJI pri 1418 odmernih predmetih, kar pomeni razliko v višini +66.251,53 EUR.

Prav tako se ugotavlja, da je v skladu z novim odlokom in s posodobitvijo evidenc NUSZ bilo v odmero zajeto

cca. 846 novih odmernih predmetov, ki do sedaj niso bili predmet odmere (bodisi upravičeno bodisi neupravičeno) in sicer:

- cca. 349 odmernih predmetov stanovanjskega namena (stanovanjske hiše, stanovanja in garaže),
- cca. 97 odmernih predmetov poslovnega namena in
- cca. 400 nezazidanih stavbnih zemljišč.

Vsekakor pa je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da se bodo šele na podlagi posredovanih informativnih izračunov občanom in podjetjem občinske evidence za odmero NUSZ dokončno ustrezno uredile. Šele takrat bo moč ugotoviti natančen končni prihodek občine iz naslova NUSZ. Na tej osnovi bo lahko občina v prihodnje ob zajemu vseh zavezancev in realnih površin objektov ter morebitnem večjem prilivu vsekakor gradila še na znižanju vrednosti točke, kar bo posledično privedlo tudi do nižjega NUSZ na m².

Tatjana Trstenjak

KUHINJSKE STEKLENE OBLOGE

Od ideje... do izmere in montaže!

T I S K A R N A
tiliaprint

Roman Klemenčič s.p. • Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci
T: 02 541 15 00 • F: 02 542 23 45 • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

broj telefona številka
080 13 22

REKRUTACIJA 2018

BELTINGI, 4. maj 2018

www.postanivojak.si

SLOVENSKA VOJSKA
PONOSNI NASE

Prvi beltinski rekruti leta 1945 odhajajo v Prekmursko brigado

Osrednja občinska proslava ob dnevu žena in materinsko-starševskem dnevu. Letni koncert vseh sekcij KUD Beltinci

"Za vsako uspešno žensko stoji njena samozavest in modrost. Življenje pričakuje močne in zadovoljne ženske!"

V petek, 9. marca 2018, smo v kulturni dvorani v Beltincih obeležili dan žena in materinsko-starševski dan na osrednji občinski proslavi, kjer so se predstavile sekcije KUD-a Beltinci.

Slavnostni govornik je bil župan Milan Kerman.

KUD Beltinci je največje društvo v naši občini, ki bo prihodnje leto praznovalo že 50 let delovanja. Pod svojim okriljem združuje okoli 150 posameznikov in dejavnosti, ki so dajale in še dajejo močan pečat kulturni podobi Beltincev in okolice.

Prireditev je bila lepa, poslušalci in

gledalci smo neizmerno uživali in z bučnimi aplavzi poplačali trud vseh nastopajočih.

Domača pesem, ples in glasba so odmevali v naših srcih še dolgo po tem čudovitem skupnem večeru.

Lilijana Bežan Horvat

Slovesnost ob položitvi venca borcem Rdeče armade pod dokležovskim mostom

»Kdor nima zgodovine, nima svoje prihodnosti!«
(ruski pregovor)

Člani in članice Združenja borcev za vrednote NOB - enota Beltinci, Murska Sobota in Tišina so se s predstavnikom Veleposlaništva Ruske federacije v Sloveniji, podpolkovnikom, namestnikom vojaškega atašeya Sergejem Baninom ter našim županom Milanom Kermanom poklonili vsem žrtvam ob koncu druge svetovne vojne s položitvijo venca in rož ob spominski plošči pod železniškim mostom v Dokležovju.

Tu je leta 1945 pri prečkanju reke Mure ter v bojih z nacističnim okupatorjem izgubilo življenje več kot 418 vojakov Rdeče armade.

Evgen Emri, ki je kot prvi pozdravil vse prisotne, je povedal, da so se člani Združenja borcev za vrednote NOB že pred časom odločili, da se oddolžijo mladim neznanim vojakom Rdeče armade, ki so rajši našli smrt v valovih reke Mure, kot da bi se predali fašistom. S tem so doprinesli k osvoboditvi naše domovine. Tako se vsakega 5. aprila ob 11. uri na slovesnosti poklonijo spominu na dogodke med vojno. Podobna svečanost bo tudi na Serdici 9. maja, potem pa še na Trgu zmage

Poklonili smo se spominu na padle vojake Rdeče armade

v Murski Soboti. Za doprinos se je zahvalil KO Beltinci in predsednici Elizabeti Zadavec, Sergeju Baninu, nastopajočim in županu Občine Beltinci.

Sergej Banin se je v imenu ruskih prebivalcev zahvalil vsem, ki ohranjajo spomin na padle ruske vojake, ki so dali svoje življenje za mir, vsem, ki skrbijo za spominsko ploščo in našo skupno zgodovino. Prebivalci Rusije, ki so tukaj izgubili svoje sorodnike, čutijo pripadnost Sloveniji in jim je zato lažje pri srcu, ker vedo, da tukaj nikoli ne bodo pozabljeni.

Župan Milan Kerman je povedal, da je mesec april tisti mesec, ko se spominjamo vseh vojakov Rdeče

armade, ki so v reki Muri pustili svoje življenje. Ta sicer ni več tako deroča in bistra kot je bila nekoč, pomembno pa je, da zgodovino spoštujemo in se je spominjamo. Izrazil je upanje, da bo tako še naprej.

V programu so zapele ljudske pevke "Jesensko listje" iz Dokležovja ter mladi glasbenik Glasbene šole Beltinci Niko Pozdrec. Nad Nikovo izvedbo ruskih pesmi je bil gospod Sergej Banin izjemno navdušen, zato je mlademu glasbeniku podaril značko v spomin na ta dogodek.

Lilijana Bežan Horvat

**VLOMILCI
NE HODIJO
NA DOPUST**

**Zavarujte svoje premoženje
z video nadzorom**

EyeSpy

- AHD, IP, WI-FI kamere (ločljivosti od 1Mp do 8Mp)
- Sestavljeni kompleti za samomontažo
- Ogled v živo na mobilnih napravah
- Ponudbe za inštalaterje

Eyespy, Trgovina in posredništvo Tomislav Zver s.p.
Melinci 41, 9231 Beltinci T: +386 41 711 341, E: info@eyespy.si

www.eyespy.si

GEOHIŠA

geodetske storitve in posredovanje nepremičnin, d.o.o.

Vaš domači geodet

Panonska ulica 19, 9231 Beltinci

GSM: 051 378 037

info@geohisa.si www.geohisa.si

- UREDITEV MEJE
- PARCELACIJA
- GEODETSKI NAČRT
- ZAKOLIČENJE OBJEKTOV
- VRIS VODOV GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE (KATASTER KOMUNALNIH NAPRAV)
- VRIS OBJEKTA
- INŽENIRSKA GEODEZIJA
- ODMERE DOLŽINSKIH OBJEKTOV
- PRIDOBITEV HIŠNE ŠTEVILKE
- SVETOVANJE

Predstavitev projekta URBANATURA – Narava v urbanih okoljih

S septembrom 2017 je *Zavod Logarica - Zasebni zavod za proučevanje, ohranjanje in promocijo naravnih in kulturnih krajinskih elementov Brezovica* skupaj s partnerjem *Ljudska univerza Lendava/Népi egyetem Lendva/* pričel 10-mesečni projekt, imenovan *Narava v urbanih okoljih* (akronim: URBANATURA). Projekt se izvaja v okviru Strategije lokalnega razvoja na območjih Lokalne akcijske skupnosti *Pri dobrih ljudeh 2020* (LAS PDL 2020) v letu 2017 in je skladno z razpisnimi pogoji sofinanciran iz sredstev, ki jih je LAS PDL dodelilo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) v okviru **Evropskega sklada za regionalni razvoj** (ESRR). Skupna vrednost celotne operacije znaša 33.476,36 €, od katerih se projekt iz sredstev ESRR sofinancira v znesku 22.676,63 €.

Osnovni cilji projekta je izboljšati stanje osveščenosti lokalnega prebivalstva o naravi v njihovem domačem prostoru, z ustvarjanjem primerne socialno-interaktivnega okolja za promocijo ohranjanja narave v urbanih središčih. Izhajali smo namreč iz mnenja, da lokalni prebivalci izjemno slabo poznajo naravo v svojem kraju in v urbanih okoljih v splošnem. Naravna dediščina, ki je na območju *LAS Pri dobrih ljudeh* izjemno bogata in ohranjena, je izven naselij veliko bolj raziskana in tudi javno znana (potrditev temu je npr. širše območje Nature 2000 vzdolž reke

Mure). Za poznavanje narave v večjih naseljih in občinskih središčih velja ravno obratno.

Urbana okolja v splošnem skrivajo mnoge naravne zaklade. Mednje sodijo parki s številnimi starimi drevesi, pestre zelenice, ekstenzivni travniki in visokodebelni sadovnjaki, vrtovi ob hišah, zelenice in majhni parki na pokopališčih, vodotoki, stara in posamična drevesa, ki nudijo pomemben življenjski prostor različnim živalskim in rastlinskim vrstam.

V velikih in starih drevesih gnezdiyo redke in ogrožene vrste ptic, npr. kavka in lesna sova, v mnogih parkih najdemo še bolj pester nabor Natura 2000 vrst, kot so srednji detel, belovrati muhar, zelena žolna in vijeglavka. Travniki predstavljajo pomemben vir lokalne rastlinske pestrosti, obenem pa so neprecenljiv vir hrane za žuželke, ptice in male sesalce. Ob večjih potokih v naseljih se pojavljata vidra in celo bober, prav tako so ti vodotoki pomembni za vodno vegetacijo, dvoživke in vodne žuželke. Celokupno pokopališča lahko nudijo mnogim živalskim in rastlinskim vrstam zatočišče v sicer močno poseljenih območjih, predvsem tam, kjer so pokopališča poleg grobov urejena z drevesnimi nasadi, zelenicami in sprehajališči za obiskovalce. Bogastvo naravne dediščine izbranih občinskih središč izhaja tudi iz kulturološke zapuščine te pokrajine ob Muri, kjer so se rustikalni elementi ohranili in se vtakli v urbane elemente.

Čeprav je kulturna dediščina v urbanih območjih temelj zgodovinske in etnične identitete ter s tem močno orodje v lokalni turistični ponudbi, pa je naravna dediščina pogosto razumljena kot »narava izven naselij« in zato ostaja znotraj urbanih središč prezrta, neopažena in zapostavljena. S projektom URBANATURA zato želimo izpostaviti dejstvo, da so tudi naselja pomemben življenjski prostor za številne živali, rastline in glive, ki so v naravnih življenjskih okoljih izginila ali so močno nazadovala. Urbana središča

v zahodnem svetu s svojimi zelenimi površinami predstavljajo pomemben nadomestni življenjski prostor mnogim živalskim in rastlinskim vrstam, med katerimi so tudi redke in ogrožene vrste. Ker prebivalci naselij v splošnem zelo slabo poznajo naravo v svoji neposredni bivalni okolici, je tudi njihov interes do ohranjanja le-te izrazito majhen. Temelj za ohranjanje naravne dediščine v urbanih okoljih pa je ravno poznavanje le-te.

V tem oziru želimo s projektom URBANATURA lokalni javnosti in potencialnim tujim obiskovalcem omogočiti strokoven, inovativen in temeljit vpogled v pestrost in krhkost narave znotraj urbanih območij. Projekt namreč predvideva aktivnosti prepoznavanja in promocije biotske pestrosti v urbanih središčih, obenem pa izpostavlja pomen njenega ohranjanja, ne le na javnih površinah, ampak tudi na zasebnih, kot so vrtovi in sadovnjaki ob hišah, manjše travne površine in celo gozdni otočki ter meje.

Kuresničevanju naših ciljev v veliki meri pomaga vzpostavitev spletne platforme v obliki interaktivne aplikacije (URBANATURA), ki bo uporabnikom omogočala hiter, pregleden in verodostojen dostop do podatkov o živalskih in rastlinskih vrstah, ki živijo v urbanih središčih, hkrati pa bo to orodje vir informacij različnim dejavnikom socialnega življenja na območju LAS PDL. Pričakujemo, da se bo platforma z leti nadgrajevala in dopolnjevala in bo preseгла okvire, začrtane v tej operaciji. Izboljšanje stanja osveščenosti lokalnega prebivalstva o naravi v njihovem domačem prostoru z ustvarjanjem primerne socialno-interaktivnega okolja za promocijo ohranjanja narave v urbanih središčih vključujemo s kar nekaj aktivnosti, povezanimi s to temo. Tako organiziramo vodene ogled po občinskih središčih, npr. v Lendavi (Katarinin sejem, 25. 11. 2017) in v Beltincih (Gregorjevo, 10. 3. 2018), na katerih opazujemo živalske vrste

(v glavnem ptiče) in izpostavljamo problematiko gnezdenja redkih vrst ptic, spoznavamo pestrost življenjskih okolij v naseljih, poudarjamo pomen ohranjanja zelenih površin na javnih mestih ter vrednotimo ekstenzivno gospodarjenje z javnimi površinami.

V aprilu in maju 2018 načrtujemo tudi izvedbo brezplačnega fotografskega natečaja z zaključno razstavo, ki je namenjen otrokom in mladim od 6 do 18 let. Tema natečaja je »Prezrta narava v urbanih okoljih«. Fotografije morajo prikazovati divje živeče živali, rastline ali življenjska okolja (npr. sadovnjak, vrt, park, drevo..) in morajo biti posnete v enem od sledečih občinskih središč: Beltinci, Črenšovci, Dobrovnik, Kobilje, Lendava, Odranci, Turnišče, Velika Polana. Od vseh poslanih

bomo izbrali 20 najboljših fotografij, ki bodo razstavljene v prostorih gradu Beltinci. Odprtje razstave bo 22. 5. 2018 ob 17. uri. Več informacij o natečaju dobite na www.logarica.si ali na branko.bakan@logarica.si. Upamo in si tudi želimo, da bomo na tak način med mladimi sprožili težnjo po raziskovanju in odkrivanju novih podatkov o prezrti naravni in kulturni dediščini.

V okviru projekta organiziramo tudi spletne delavnice za širšo javnost, namenjene predstavitvi in preizkušanju nastajajoče spletne platforme URBANATURA. Delavnice so odprtega tipa z brezplačno udeležbo, izvedle pa se bodo v različnih občinskih središčih na območju LAS PDL. S tem želimo, da bo platforma dejansko zaživela tudi med lokalnim prebivalstvom. V projekt

želimo vključiti šolarje in dijake na območju LAS PDL. Eno naravoslovno delavnico smo uspešno izvedli na Dvojezični srednji šoli Lendava 11. 12. 2017, ostale nas čakajo v bližnji prihodnosti. K sodelovanju vabimo predvsem učitelje naravoslovja in biologije.

Projekt URBANATURA se bo v letu 2018 sicer zaključil, toda nekatere aktivnosti, ki smo si jih zastavili znotraj njega, pa ne. Upamo, da bo nastajajoča spletna platforma URBANATURA zaživela kot nek delovni pripomoček za šolarje, dijake in tudi učitelje. Vse pa naj bi spodbudila k raziskovanju in odkrivanju narave v naseljih ter zanimala večjo iskro v popularizaciji naravoslovne fotografije.

Branko Bakan

POLETNE POČITNICE V DVORCU RAKIČAN

od 24. 6. do 24. 8. 2018

VESELE ANGLEŠKE POČITNICE

VESELA SLIKARSKA ŠOLA

VESELE NEMŠKE POČITNICE

POPUSTI ZA ZGODNJE PRIJAVE do 30. 4. 2018

MENTORJI IZ TUJINE

KREATIVNE DELAVNICE

www.ris-dr.si

Sprejeti sklepi 30. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci

Na 30. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 22. februarja 2018, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 323/VI:

Sprejme oz. potrdi se spremenjeni dnevni red 30. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in sicer tako, da se dnevni red razširi in se doda nova, 11. točka, z vsebino »Seznanitev s poročilom predstavnika občine v Zavodu Pomurske lekarne o dogajanju v zvezi z aktualno problematiko v Pomurskih lekarnah Murska Sobota in sprejem stališča.« Zadnji dve točki se smiselno preštevilčita. Dopolnjeni dnevni red se tako glasi:

1. Sprejem zapisnika 29. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in realizacija sklepov 29. redne seje OS.
2. Kadrovske zadeve:
 - a) Imenovanje članov Sveta OŠ Beltinci.
3. Dom starejših Rakičan: soglasje k ceni socialno-varstvene storitve Pomoč družini na domu in k subvencioniranju te cene v letu 2018 v Občini Beltinci.
4. Obravnava in sprejem Odloka o pokopališki in pogrebni dejavnosti v Občini Beltinci - prva obravnava.
5. Obravnava in sprejem Odloka o načinu opravljanja lokalne gospodarske javne službe urejanja in čiščenja javnih površin v Občini Beltinci - prva obravnava.
6. Obravnava in sprejem Odloka o načinu opravljanja rednega vzdrževanja občinskih javnih cest in drugih prometnih površin v Občini Beltinci - prva obravnava.
7. Obravnava in sprejem Pravilnika o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o vodenju in izpeljavi postopka ter o kriterijih za sprejem otrok v Vrtec Beltinci - enofazni postopek.
8. Rebalans 1. proračuna Občine Beltinci za leto 2018 - skrajšani postopek.
9. Sprejem Načrta ravnanja s stvarnim premoženjem Občine Beltinci za leto 2018.
10. Sprejem Sklepa o potrditvi dokumenta identifikacije investicijskega projekta Južna kolesarska povezava v Občini Beltinci

in Občini Črenšovci.

11. Seznanitev s poročilom predstavnika občine v Zavodu Pomurske lekarne o dogajanju v zvezi z aktualno problematiko v Pomurskih lekarnah Murska Sobota in sprejem stališča.

12. Pobude in vprašanja članov Občinskega sveta Občine Beltinci.

13. Poročilo župana o pomembnejših dogajanjih v Občini Beltinci.

Sklep št. 324/VI:

Sprejme oz. potrdi se vsebina zapisnika 29. redne seje v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 325/VI:

- I. V Svet Osnovne šole Beltinci (v nadaljevanju: svet) se imenujejo 3 (trije) člani, predstavniki ustanoviteljice Občine Beltinci in sicer:
 1. Marko Virag, Na Kamni 5, 931 Beltinci
 2. Igor Adžič, Cvetno naselje 4, 9231 Beltinci
 3. Marijan Zver, Ižakovci 76, 9231 Beltinci
- II. Mandat članov sveta traja 4 (štiri) leta in začne teči s 1. konstitutivno sejo sveta.
- III.
- IV. Sklep velja z dnem sprejetja.

Sklep št. 326/VI:

Občinski svet Občine Beltinci daje soglasje k novi ceni socialno-varstvene storitve Pomoč družini na domu, ki jo na območju Občine Beltinci izvaja Dom starejših Rakičan in k subvencioniranju cene te storitve v letu 2018 (v nadaljevanju: soglasje) z veljavnostjo od 1. 3. 2018 naprej, v predloženi vsebini.

Z dnem uveljavitve tega novega soglasja k ceni socialno varstvene storitve Pomoč družini na domu se preneha uporabljati Soglasje Občinskega sveta Občine Beltinci št. 032-01/2017-22/296/VI z dne 28. 9. 2017 k ceni omenjene storitve.

Sklep št. 327/VI:

1. Občinski svet Občine Beltinci sprejme Odlok o pokopališki in pogrebni dejavnosti v Občini Beltinci v predlagani obliki in vsebini v prvi obravnavi.
2. Odlok o pokopališki in pogrebni dejavnosti v Občini Beltinci se po sprejemu v prvi obravnavi pošlje v 30-dnevno javno obravnavo.

Sklep št. 328/VI:

1. Občinski svet Občine Beltinci sprejme Odlok o načinu opravljanja lokalne gospodarske javne službe urejanja in čiščenja javnih površin v Občini Beltinci v predlagani vsebini in obliki v prvi obravnavi.
2. Odlok o načinu opravljanja lokalne gospodarske javne službe urejanja in čiščenja javnih površin v Občini Beltinci se po sprejemu v prvi obravnavi pošlje v 15-dnevno javno obravnavo.

Sklep št. 329/VI:

1. Občinski svet Občine Beltinci sprejme Odlok o načinu opravljanja rednega vzdrževanja občinskih javnih cest in drugih prometnih površin v Občini Beltinci v predlagani obliki in vsebini v prvi obravnavi.
2. Odlok o načinu opravljanja rednega vzdrževanja občinskih javnih cest in drugih prometnih površin v Občini Beltinci se po sprejemu v prvi obravnavi pošlje v 15 - dnevno javno obravnavo.

Sklep št. 330/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o vodenju in izpeljavi postopka ter o kriterijih za sprejem otrok v Vrtec Beltinci v enofaznem postopku.

Sklep št. 331/VI:

1. Sprejme se rebalans 1. proračuna Občine Beltinci v predloženi obliki in vsebini.
2. Občina se v letu 2018 dodatno dolgoročno, za dobo do 10 let, zadolži za do 1 milijon evrov, predvsem za investicije v prometni infrastrukturi in za druge investicijske odhodke,

predvidene v veljavnem proračunu Občine Beltinci za leto 2018.

Sklep št. 332/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Načrt ravnanja s stvarnim premoženjem Občine Beltinci za leto 2018 v predloženi vsebini.

Sklep št. 333/VI:

Občinski svet Občine Beltinci je obravnaval dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP) za projekt „Južna kolesarska povezava v Občini Beltinci in Občini Črenšovci“, ki ga je župan potrdil januarja 2018 in ga uvršča v veljavni Proračun Občine Beltinci za leto 2018 (NRP 2019).

Sklep št. 334/VI:

1. Občinski svet Občine Beltinci se je na svoji redni seji podrobno seznanil z dogajanjem v zvezi s Pomurskimi lekarnami Murska Sobota, ki ga je podal predstavnik v Svetu zavoda Pomurske lekarne in na podlagi seznanitve in 71.

člena Poslovnika Občinskega sveta Občine Beltinci sprejme stališče, da dogajanje v zvezi s Pomurskimi lekarnami ne vodi k izboljšanju delovanja Pomurskih lekarn. Prav tako se posamezne občine soustanoviteljice deklarira kot drugorazredne občine in se pomurski prostor deli na majhne in velike, brez da bi bili znani kriteriji za takšno delitev. Takšna delitev pomeni tudi dodatno povzročanje nezaupanja med največjimi in majhnimi.

2. Občina Beltinci ves čas zagovarja zakonito in transparentno delovanje. Zato se zavzemamo, da se najodnosi soustanoviteljic uredijo v okviru novega Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Pomurske lekarne (v nadaljevanju; Odlok), kjer bi lahko vsaka občina v okviru Sveta ustanoviteljic uveljavljala svoje ustanoviteljske pravice brez posrednika. K sprejemu novega odloka pa nas vsekakor zavezujejo tudi predhodne in končne določbe

Zakona o lekarniški dejavnosti (Ur. l. RS, št. 85/2016 z dne 28.12.2016), ki določajo, da morajo ustanovitelji akte o ustanovitvi, organiziranost in delovanje obstoječih javnih zavodov uskladiti s tem zakonom v dveh letih od uveljavitve zakona.

3. Mnenja smo, da se s sedanjimi dogajanjem izgublja čas, ko bi lahko vse bodoče soustanoviteljice Pomurskih lekarn vložile trud in energijo v usklajevanje novega Odloka na osnovi zaupanja in dobrih medsebojnih odnosov ter brez delitev na velike in majhne.
4. Zahtevamo, da se intenzivno nadaljuje postopek sprejemanja novega Odloka.

Izvodilke sklepov iz zapisnika 30. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Lilijana Bežan Horvat

MONTAŽA
in
SERVIS
vseh vrst senčil

senčila
ROLI

Ivan Miholič s.p.
Bratonci

☎ 040 295 235

✉ sencila.rol@gmail.com

📘 Senčila ROLI

- ROLETE
- ŽALUZIJE
- KOMARNIKI
- PLISE ZAVESE
- TENDE
- NOTRANJI ROLOJI
- ROLO GARAŽNA VRATA
- LAMELNE in PANELNE ZAVESE
- SCREEN SENČILA
- POPRAVILO STARIH ROLET

Sprejeti sklepi na 31. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci

Na 31. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 12. aprila 2018, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 335/VI:

Sprejme se dnevni red 31. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci:

1. Sprejem zapisnika 30. seje Občinskega sveta Občine Beltinci in realizacija sklepov te seje.
2. Obravnava in sprejem Odloka o načinu opravljanja lokalne gospodarske javne službe urejanja in čiščenja javnih površin v Občini Beltinci - druga obravnava.
3. Obravnava in sprejem Odloka o načinu opravljanja rednega vzdrževanja občinskih javnih cest in drugih prometnih površin v Občini Beltinci - druga obravnava.
4. Seznanitev z Letnim poročilom Pomurskih lekarn Murska Sobota za leto 2017 in podaja soglasja k programu dela in finančnemu načrtu Pomurskih lekarn Murska Sobota za leto 2018.
5. Seznanitev z Letnim poročilom javnega vzgojno izobraževalnega zavoda OŠ Bakovci - POŠ Dokležovje za leto 2017.
6. Seznanitev z Letnim poročilom javnega vzgojno izobraževalnega zavoda OŠ Beltinci za leto 2017.
7. Seznanitev z Letnim poročilom javnega vzgojno varstvenega zavoda Vrtec Beltinci za leto 2017.
8. Sprejem Letnega programa športa Občine Beltinci za leto 2018.
9. Obravnava in sprejem zaključnega računa Proračuna Občine Beltinci za leto 2017.
10. Pobude in vprašanja članov Občinskega sveta Občine Beltinci.
11. Poročilo župana o pomembnejših dogajanjih v občini Beltinci.

Sklep št. 336/VI:

Sprejme oz. potrdi se zapisnik 30. redne seje z dopolnitvami oz. popravki:

1. Na 9. strani zapisnika se pri AD 11 v četrtem odstavku doda beseda *...razprave* (pri navedbi svetnika Marka Viraga). Popravljeni stavek se pravilno glasi: »Svetnik Marko

Virag se zaradi konflikta interesov izloči iz razprave in glasovanja pri tej točki dnevnega reda!«

2. Na 10. strani zapisnika se pri AD 12 v prvem odstavku popravi, saj je pobuda št. 68 podal svetnik Štefan Žižek in ne Srečko Horvat, kot je zapisano.

3. Razprava pri AD 12, na 10. strani zapisnika: Pri svetniku Srečku Horvatu se popravi besedilo, kjer je napisano, da je za kolesarsko pot po nasipu potreben odkup zemljišč - tega ni povedal in tam odkupa ni. Njegova pobuda št. 69 se pravilno glasi: »Naj se oblikuje in pošlje na Mestno občino Murska Sobota dopis, v katerem se poskuša prepričati MO Murska Sobota, da izgradi kolesarsko stezo ob cesti Dokležovje - Bakovci, za katero je zemljišče že odkupljeno ob ureditvi komasacije v Bakovcih.

Sklep št. 337/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Odlok o načinu opravljanja lokalne gospodarske javne službe urejanja in čiščenja javnih površin v občini Beltinci v predlagani vsebini in obliki v drugi obravnavi.

Sklep št. 338/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Odlok o načinu opravljanja rednega vzdrževanja občinskih javnih cest in drugih prometnih površin v občini Beltinci v predlagani obliki in vsebini v drugi obravnavi.

Sklep št. 339/VI:

Občinski svet se je seznanil z Letnim poročilom Pomurskih lekarn Murska Sobota za leto 2017 in podaja soglasja k programu dela in finančnemu načrtu Pomurskih lekarn Murska Sobota za leto 2018 ter daje soglasje k Programu dela in finančnemu načrtu za leto 2018.

Sklep št. 340/VI:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z Letnim poročilom javnega vzgojno izobraževalnega zavoda OŠ

Bakovci - POŠ Dokležovje za leto 2017.

Sklep št. 341/VI:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z Letnim poročilom javnega vzgojno izobraževalnega zavoda Osnovne šole Beltinci za leto 2017.

Sklep št. 342/VI:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z Letnim poročilom javnega vzgojno varstvenega zavoda Vrtec Beltinci za leto 2017.

Sklep št. 343/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme s strani Odbora za negospodarstvo in javne službe družbenih dejavnosti predlagani Letni programa športa Občine Beltinci za leto 2018 v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 344/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme zaključni račun Proračuna Občine Beltinci za leto 2017 z vsemi prilogami.

Izvedlečke sklepov iz zapisnika 31. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Lilijana Bežan Horvat

Letos v Beltincih že 16. rally s starodobnimi kolesi

**DRUŠTVO
STARODOBNIKOV- LJUBITELJEV
STARIH KOLES DIMEK
BELTINCI**

Društvo starodobnikov ljubiteljev starih koles »Dimek« Beltinci letos organizira že 16. rally s starodobnimi kolesi, ki bo v soboto, 19. maja 2018, ob 10.06. Zbor kolesarjev in start bo tradicionalno na

grajskem dvorišču. Naš rally se odvija z mednarodno udeležbo (Hrvaška, Madžarska, Avstrija) in udeležbo iz celotne Slovenije.

Letošnja vožnja bo potekala v smeri Beltinci – Lipa – Gomilica – Velika Polana – Beltinci. Poskrbeli bomo za pravo prijateljsko vzdušje na postankih, med vožnjo in na zaključnem prijateljskem druženju. Startnina znaša 15 EUR, v kar so všteti stroški pogostitev, spominska majica in medalja. Rally se bo odvijal ne glede na vremenske razmere.

V petek, 18. maja ob 20. uri, bo odprtje 14. Razstave starodobnih koles v prostorih poročne dvorane v gradu.

Vabimo vse, ki imate starodobna kolesa, da se nam pridružite in doživite čudovito prijateljsko srečanje. Vrat ne zapiramo tudi tistim, ki nimajo starodobnih koles, pa bi se radi družili z nami. Pogoji za sodelovanje so enaki kot za starodobnike. Podrobni pogoji razpisa so objavljeni na spletni strani www.dimek.si.

Pričakujemo vas, dragi prijatelji starodobnega kolesarstva, in hvala za udeležbo!

Avgust Farkaš
predsednik

Poziv rejniškim družinam

REPUBLIKA SLOVENIJA
CENTER ZA SOCIALNO DELO
MURSKA SOBOTA
Slovenska ul. 44,
9000 Murska Sobota
T: 02 535 11 40
F: 02 535 11 70
E: gpcsd.mursk@gov.si
www.csd-ms.si

**Otroci hočejo objem, naročje,
prijazno besedo, dotik, nekoga,
da jim prebere pravljico, nekoga,
da se z njim smeje in pogovarja**
(John Thompson)

Center za socialno delo Murska Sobota prijazno vabi k sodelovanju vse, ki želijo postati rejniki in opravljati rejniško dejavnost.

Rejništvo je posebna oblika varstva otrok, ki zaradi različnih vzrokov ne morejo živeti v svoji matični družini. Inštitut rejništva je ena od možnih

rešitev zanje. Bistvo vsakega rejništva je vzpostavitev odnosa, ki bo otroku dopolnil odnos z njegovimi starši tam, kjer so pustili praznine in rane, ki jih niso znali ali zmogli zapolniti in ublažiti.

Namen rejništva je, da se otrokom pri osebah, ki niso njihovi starši, omogoči zdrava rast, izobraževanje, skladen osebnostni razvoj in se jih usposobi za samostojno življenje in delo. V rejništvu se otrokom nudi topel dom, varno zavetje, nega, vzgoja, varstvo, nesebična ljubezen, spoštovanje ter pozitivna izkušnja družinskega življenja.

Po Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06-odločba Ustavnega sodišča RS, 114/06-ZUTPG, 71/08-ZUTPG-A, 109/12-ZIRD-A; v nadaljevanju: ZIRD) je rejnik lahko polnoletna oseba s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji, ki ima zaključeno vsaj poklicno oziroma strokovno izobrazbo. Ne sme mu biti odvzeta roditeljska pravica ali poslovna sposobnost in ne sme živeti z osebo, ki ji je odvzeta roditeljska pravica. Rejnik ne more postati oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali zaradi

kaznivega dejanja zoper življenje in telo; prav tako ne more postati rejnik oseba, ki živi s to osebo.

Prvi korak je, da se vsak, ki želi izvajati rejniško dejavnost, zgleda pri krajevno pristojnem centru za socialno delo glede na stalno prebivališče, kjer bo pridobil vse potrebne informacije.

Center rejnika izda oceno primernosti kandidata in njegove družine za izvajanje rejniške dejavnosti. Nato komisija za izbor kandidatov za izvajanje te dejavnosti izmed vseh prejetih vlog izbere določeno število kandidatov glede na potrebe rejništva na posameznem območju.

Izbrani kandidati so napoteni na usposabljanje za izvajanje rejniške dejavnosti. Na podlagi uspešno zaključenega usposabljanja Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti izda kandidatom dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti.

Vse informacije v zvezi z izvajanjem rejniške dejavnosti dobite na Centru za socialno delo Murska Sobota, 2. nadstropje, pisarna št. 31, tel. št. 02 535 11 74.

Otvoritev prenovljene trgovine Mercator v Beltincih

Naj prodajalka Cilka Rengeo (levo) ob odprtju prenovljene Blagovnice Ravenka

Krajani Beltinec smo nestrpnost pričakovali otvoritev prenovljene blagovnice Ravenka Mercator Beltinci, potem pa bili prijetno presenečeni nad novo prenovljeno prodajalno, ki je

kljub isti kvadraturi pokazala večjo in sodobnejšo podobo.

Morda smo potrošniki še nekoliko izgubljeni, ko iščemo posamezne izdelke na mestih, ki smo jih bili vajeni,

se bomo pa s časom spet znašli. Mogoče bi se z vodstvom v Ljubljani dalo dogovoriti, da bi tehtnico premaknili na nasprotni konec, kjer se tehta zelenjava - s tem bi se izognili gneči pri mleku in mesnih izdelkih. Predlagamo tudi, da se pralne praške premesti, saj se vonji le-teh mešajo z vonji sveže pečenega peciva in prehrabmenih izdelkov. Vse pripombe so dobronamerne.

Ponosni smo tudi na izbor "naj prodajalk" v trgovini. Prav v času otvoritve je bila za "naj trgovko" izbrana **Cilka Rengeo**, za kar ji čestitamo, saj si ta laskavi naslov tudi zasluži. Pohvaliti želim tudi celotni kolektiv, saj so vsi zelo vljudni in prijazni do potrošnikov. Želim vam dobro počutje na delovnih mestih in še mnogo poslovnih uspehov.

Elizabeta Zdravec

Defibrilator predan krajanom Bratoncev

Praktični prikaz uporabe defibrilatorja v Bratoncih

Tudi krajani Bratoncev se lahko že nekaj tednov zanesejo na avtomatski eksterni defibrilator (AED). Le-ta je bil s strani Ženskega nogometnega kluba Pomurje Beltinci formalno v uporabo predan v začetku februarja.

Klub je dva defibrilatorja kupil pred leti z izkupičkom od prodaje koledarjev; prvi je že nekaj časa nameščen v prostorih Doma Janka Škrabana v Beltincih, drugi pa je bil predan Bratoncev. Defibrilator

je sicer že nekaj tednov nameščen na pročelju turistične hiše Žlica v središču kraja, ob formalni predaji pa so se z uporabo naprave v nabito polnem osrednjem prostoru poslojja seznanili tudi krajani, ki so nogometašice medse sprejeli v lanskem letu.

S pomočjo defibrilatorja lahko močno olajšamo delo reševalnih služb, saj je v primerih srčnega zastoja pomembna vsaka sekunda. To sta v predstavitvi, kako ga uporabljati, med drugim poudarila tudi mag. Marija Zrim, glavna sestra urgentnega centra Splošne bolnišnice Murska Sobota, in njen namestnik Robert Ilič. Srčni zastoj je namreč najpogostejši vzrok smrti, razlogov za zastoj srca pa je več. Krajani so se lahko seznanili s temeljnimi postopki oživljanja, ki bi jih moral poznati vsak posameznik, najpogumnejši pa so svoje znanje preizkusili tudi v praksi.

Še pred prikazom uporabe naprave, ki lahko reši človeško življenje, sta zbrane pozdravila Milan Kerman, župan Občine

Beltince, in Mirko Sraka, predsednik Krajevne skupnosti Bratonci. V imenu kluba sta nekaj besed zbranim namenila tudi predsednik Branko Gros in športni direktor Štefan Kozic. Slednja sta se krajanom in lokalni skupnosti vnovič zahvalila za pomoč v minulih mesecih. »Naš namen je dosežen, če z uporabo naprave rešimo vsaj eno življenje,« je svoje misli sklenil Kozic.

Gros je zahvali lokalni skupnosti dodal še nekaj besed: »Cilj kluba ni zgolj nogometna vzgoja, ampak hočemo dekleta pripraviti tudi na življenje in jim privzgojiti prave vrednote. Prav je,

da kot klub nekaj vrnemo sredinam, v katerih delujemo. Mislim, da je defibrilator v današnjem času zelo pomemben, da lahko rešujemo življenja. Tokratna priložnost je idealna, da se naučite uporabljati napravo. Najbolje za vse nas je, če ne bo primerov, ko ga je potrebno uporabljati, a moramo biti vseeno pripravljeni na to, da ga znamo pravilno uporabiti.«

Četverica govornikov je ljudi pozvala, da naj se ne bojijo uporabe defibrilatorja, kar je v sklopu predstavitve poudarila tudi mag. Marija Zrim: »Ne se bati uporabe naprave. Če poškodovanec

ne kaže znakov življenja, ne diha ali pa bo vsak čas prenehal dihati, mu pomagajte! Ne morete mu škoditi, saj bi brez vaše pomoči umrl, s temeljni postopki oživljanja pa mu lahko močno pomagate.«

Druženje krajanov se je po predstavitvi naprave nadaljevalo, za kar so s krapci iz krušne peči poskrbele tudi članice domačega turističnega društva.

Peter Dominko

Prireditve ob dnevu žena in materinskem dnevu v KS Lipovci

V soboto, 17. 3. 2018, smo se v KS Lipovci na lepi in vsebinsko bogati prireditvi ob dnevu žena in materinskem dnevu spomnili vseh žena, mater, babic in naših staršev.

Bogat kulturni program je pripravilo kulturno-umetniško društvo Lipovci. V programu so nastopili najmlajši iz lipovskega vrtca, recitatorke in recitatorji iz osnovne in srednje šole, plesalke, glasbeniki, ljudske pevke iz Lipovca in Moški pevski zbor Lipovci. V imenu Sveta KS Lipovci je prisotne nagovoril Lujz Sraka, član Sveta KS Lipovci.

Prijetno druženje je trajalo pozno v noč.

Cvetka Rengeo

Mladi soustvarjalci prireditve v Lipovcih

Na Otoku ljubezni tudi letos živahno ob svetovnem dnevu zdravja

V organizaciji Zavoda za turizem in kulturo Beltinci je v nedeljo, 8. aprila, v prijetnem ambientu Otoka ljubezni in oblepem spomladanskem vremenu tudi letos potekala prireditve ob svetovnem dnevu zdravja, ki ga obeležujemo že od leta 1950, ko je Generalna skupščina Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) 7. april določila za svetovni dan zdravja. Letošnji je potekal pod geslom *Univerzalna dostopnost do zdravstvenih storitev: za vsakogar, vsepovsod*. Univerzalno dostopnost je Svetovna zdravstvena organizacija opredelila kot pomembno človeško pravico, čeprav je v številnih državah

sveta niso deležni niti v manjšem obsegu.

Na prireditvi so sodelovale organizacije in društva, ki v svoji dejavnosti promovirajo in spodbujajo zdrav način življenja: Strokovno društvo med. sester, babic in zdrav. tehnikov Pomurja, Društvo za zdravje srca in ožilja Pomurje, RK Slovenije, OZ Murska Sobota, Prekmursko osteološko društvo, Društvo upokojencev Beltinci, ZRIRAP socialno podjetje Beltinci, Splošna bolnišnica Murska Sobota, Dom Janka Škrabana Beltinci, Vrtni center Kalia Beltinci, Društvo diabetikov Murska Sobota in Klub bolnikov

po možganski kapi Štrk Črenšovci. Turistično društvo *Büjraš* Ižakovci je pripravilo zdrave prigrizke, člani Društva Dimek Beltinci so prireditve popestrili s svojimi starodobnimi kolesi, člani PGD Ižakovci so skrbeli za varnost obiskovalcev, Občina Beltinci pa je vsem udeležencem tudi letos podarila jabolko zdravja in plastenko vode.

Številne udeležence je uvodoma pozdravil župan Občine Beltinci Milan Kerman, o pomenu dostopnosti do zdravstvene oskrbe pa je zbranim spregovorila dolgoletna zdravstvena delavka, zaposlena v splošni bolnišnici

Z Metko Vlaj so se na Otoku ljubezni ob svetovnem dnevu zdravja razgibavale vse generacije

Murska Sobota, Jožica Jakob.

Da gre kultura pri nas z roko v roki z naruro, že vrsto let potrjujejo tudi sodelujoči na naši tradicionalni prireditvi ob svetovnem dnevu zdravja. Tudi letos so bili z nami otroci in njihove

mentorice iz Vrtca Beltinci, Enota Mlinček Ižakovci, ki so s pristrčnim nastopom ogreli dlani obiskovalcev.

S plesom lahko prav tako skrbimo ne le za duševno, temveč tudi za telesno dobro počutje in zdravje,

kar dokazujejo tudi članice in člani Veteranske folklorne skupine KUD Beltinci, ki že vsa leta sodelujejo na naši prireditvi. Z lepo melodijo, ubranim petjem in prijaznim nasmehom pa nam je dan polepšala Tamburaška skupina KUD Beltinci.

Obeležitev svetovnega dneva zdravja na Otoku ljubezni je zaokrožila naša dolgoletna sodelavka in promotorka zdravega načina življenja, višja fizioterapevtka Metka Vlaj, s katero smo se ob prijetni glasbi počesteno razgibali.

Hvala vsem sodelujočim in na snidenje prihodnje leto. Do tedaj pa vam vsem želimo veliko zdravja in dobrega počutja.

ZTK Beltinci
Simona Cizar

Zaključek bralnega projekta Naša mala knjižnica

V sklopu projekta Naša mala knjižnica bere vse več učencev OŠ Beltinci

Mednarodni projekt Naša mala knjižnica je namenjen spodbujanju branja in bralne pismenosti ter spoznavanju drugih kultur. Projekt, ki ga podpira Evropska komisija, je namenjen najmlajšim bralcem, od vrtca do 5. razreda osnovne šole. Otroke skozi šolsko leto pospremi skrben izbor mladinske literature priznanih slovenskih in tujih avtorjev, letos so to zanimive zgodbe v šestih izbranih

knjigah iz Slovenije, Anglije, Indije in Poljske: Peter Svetina: **Sosed pod stropom**, Marian Broderick: **Čarovnica v gozdu**, **Indijske pravljice**, Sukumar Ray: **Brezvezne rime**, Krystina Lypka-Sztarballo: **Vprašanja iz kopalnice** in Chris Riddel: **Otilija na morju**.

Tudi učenci OŠ Beltinci so se letos ponovno vključili v branje v Naši mali knjižnici. Ker je april že tradicionalno

mesec knjige, smo zaključek opravili v petek, 13. 4. 2018, ko smo v šolski knjižnici osmim učencem 4. in 5. razreda slovesno razdelili bralna priznanja Naše male knjižnice, in sicer so jih prejeli: Teja Škafar, Eva Horvat, Črt Hozjan, Klara Janža, Marija Lucija Rengeo, Tinkara Tivadar, Zala Pal in Iva Recek. Vsi so se redno udeleževali srečanj ob petkih zjutraj, prebrali predpisane knjige, reševali zanimive naloge v Ustvarjalnikih in sodelovali v nagradnih ugankah.

Sodelovanje v bralnem projektu Naša mala knjižnica spodbuja branje in otrokovo kreativnost ter razširja znanje o avtorjih in ilustratorjih. Želimo si, da se branju v naslednjem šolskem letu pridruži še več učencev.

Cvetka Rengeo
knjižničarka OŠ Beltinci

Na izmenjavi učencev v Italiji

V okviru mednarodnega projekta Erasmus+ Modern Classrooms Modern Education smo se učenci in učiteljice med 19. in 23. 4. 2018 udeležili izmenjave učencev v mestu Lanciano v Italiji.

18. 3. 2018 smo se s šolskim kombijem odpeljali na Dunaj, nato z letalom odleteli v Švico, od tam pa do Rima. Z letalom sem letela prvič, zato mi je bilo to zelo razburljivo. Iz Rima smo ponoči krenili v majhno in zgodovinsko bogato obmorsko mesto – Lanciano. Pot je bila zelo dolga, pa vendar smo uspešno prispeli na cilj in čakale so nas zanimive in nepozabne izkušnje.

Ob prihodu so nas pričakale naše družine gostiteljice, ki so nas z veseljem sprejele. Zjutraj smo obiskali tamkajšnjo šolo, ki je bila zelo majhna. V učilnicah je bilo samo od 10 do 15 učencev. Dan smo si popestrili s tem, da so se učenci iz vsake države predstavili s predstavitvijo, ki so jo pripravili. Te države so bile Italija, Romunija, Grčija, Turčija in naša država. Po predstavitvah smo si ogledali učilnice in tudi vrtec, ki je bil poleg šole. Igrali smo se razne igre in se pobližje spoznali. Pri družinah gostiteljicah smo opravili kosilo, potem pa se sprehodili po prečudovitem Lancianu, kjer smo izvedeli veliko o zgodovini mesta. Povabljeni smo bili tudi na sprejem k županu v mestno hišo. Med našim druženjem na šoli smo se naučili uporabljati različne računalniške programe, in sicer: Kahoot, Voki, Animoto, Geogebra, Mindmaple, imeli pa smo tudi robotiko. Sprehodili

Na izmenjavi v Italiji smo si ogledali tudi večno mesto in njegove znamenitosti

smo se po plaži Lanciana in si ogledali veliko cerkva. Med potepanjem nas je presenetil dež, sicer pa z vremenom nismo imeli sreče. Zelo mi je bilo všeč, ko smo se s člani družine gostiteljice z vlakom odpravili v Pescara. Tam smo se ustavili v piceriji, se kljub močnemu vetru sprehodili po peščeni plaži in po trgovinah, saj je Pescara zelo znana po tem. Pri družini gostiteljici sem se naučila, kako pripraviti odlično italijansko pico, jaz pa sem jim pripravila carski praženec oz. »šmarn«, saj so želeli poskusiti nekaj iz naših krajev. Kot darilo pa so mi podarili oljčno olje, piškote, domačo marmelado in druge italijanske dobrote. Čas nam je hitro mineval in naše druženje se je kmalu bližalo koncu. Učitelji italijanske šole so nam pred odhodom pripravili še zaključno predstavitev. Bilo nam

je malo žal, da smo morali že domov, vendar je bila tudi pot proti domu polna novih dogodivščin. Z avtobusom smo se odpeljali v Rim, kjer smo prespali v samostanu blizu Bazilike sv. Petra. Sledil je sprehod po Rimu, kjer smo videli veliko znamenitosti, kot so Bazilika sv. Petra, kolosej, fontano Trevi, cerkve, obeliske ... Bilo je nepozabno. Naš čas v Rimu se je zelo hitro iztekel in kot bi trenil, smo spet sedeli na letalu in leteli proti Frankfurtu, od tam pa proti Dunaju, kamor smo prispeli ponoči. V jutranjih urah smo se srečno vrnili v Slovenijo, polni izkušenj in novega znanja. Sklenili smo veliki trdnih prijateljstev. Če bi lahko, bi se vrnila nazaj.

Manja Klemenčič

Pomladno prebujenje in velikonočni zajček v Vrtcu Beltinci

Velikonočni zajček je s sladkimi dobrotami obdaril vse vrteške otroke

Tiho in neopazno se je pomlad prikradla med nas. V zraku je in prav začutimo jo lahko – zaradi hrepenenja po toplini in novem življenju. Čutimo,

da postaja topleje, da nas obdaja sreča – takrat vemo, da je pomlad nazaj. Izročilo praznovanja velike noči je močno povezano s starimi praznovanji

pomladi in je precej bogato. V vrtcu se zavedamo, da imajo običaji in navade dolgo zgodovino in jih je smiselno ohranjati. Pomembno je vedenje, da združujejo ljudi, kar je - še posebej v današnjem času - zelo pomembno. Velikonočni prazniki ponujajo otrokom veliko možnosti za ustvarjanje in razvijanje domišljije. Dovoljeno jim je, da to storijo na sebi najboljši in sprejemljiv način.

Domisljijo nam je z obiskom prebudil zajček, ki je prinesel polno košaro čokoladnih jajčk. Katere kokoši nesejo čokoladna jajca, pa nam ni izdal in je samo njegova skrivnost. Tematika letošnjega ustvarjanja z namenom popestriti praznike je bil naravni material, natančneje les. S čudovitimi izdelki smo na domiselni način sodelovali na velikonočni razstavi v sodelovanju z Domom Janka Škrabana.

Suzana Kuzma

7. april – svetovni dan zdravja

smo v vrtcu na Melincih v enoti »Cigelček« obeležili že v petek, 6. 4. 2018. Skozi celo šolsko leto se

strokovni delavci skupaj s starši trudimo, da otrokom omogočimo zdrav razvoj, zdravo okolje, prehrano

in tudi zdrave medsebojne odnose. Zato praznujemo sadne rojstne dneve, skrbimo za zadostno količino gibanja na svežem zraku, ob slabem vremenu pa izvajamo vadbene ure v telovadnici vrtca. V vsakodnevno prehrano vključujemo zdrave obroke, dosledni smo pri higienskih navadah, ob sanjavih uspankah ali šepetu pravljice pa poskrbimo za umirjen počitek. Ob svetovnem DNEVU ZDRAVJA pa smo skrb za zdravje združili v celoto. Že teden pred tem smo se pogovarjali in utrjevali svoje znanje o zdravju in o skrbi zanj. Otroci iz druge starostne skupine so izdelali velik plakat, ki je starše opozarjal, da bomo v petek, 6. 4. 2018, v vrtec prišli peš ali se pripeljali kako drugače: s kolesi, skiroji, rolerji Izbrali smo si svoje geslo: »GIBATI SE MORAMO VSI«. Otroci, starši in stari starši so se pridno odzvali in v vrtec

Gibati se moramo vsi

prišli brez avtomobilov na načine, kot smo jim jih predlagali. Za svojo pridnost so dobili medaljo v obliki rdečega jabolka z napisanim geslom. Nato so sledile še druge zanimive dejavnosti, ki so otroke prijetno navduševale skozi

celo dopoldne. Pripravili smo si bogato sadno malico, na asfaltnem igrišču smo izvedli vožnjo z otroškimi vozili, s pomočjo barvnih kred smo na asfaltu pričarali mavrično zdravo zgodbo in ograjo vrta okrasili s praznimi plakati,

ki pa so s pomočjo pridnih ročic in pisanih flomastrov domišljjijsko oživil. Dan je bil topel in sončno obarvan, otroški obrazi pa so bili nasmejani.

Vzgojiteljica Tamara Mesarec

FIT v »Sodčku«

Vrtec Beltinci, enota »SODČEK« Gančani, je vključen v trajnostni projekt FIT SLOVENIJA, preko katerega vsakodnevno skrbimo za svoje zdravje z različnimi aktivnostmi. Ena izmed teh aktivnosti je tudi SVETOVNI DAN ZDRAVJA. V petek, 6. 4. 2018, smo v vrtcu izvedli še dodatne gibalne dejavnosti, kot jih sicer že izvajamo. Otroci in starši so v vrtec in iz njega prihajali in odhajali peš, s kolesi, s skiroji...

Z vsakodnevnimi aktivnostmi, ki stremijo k trajnostnemu razvoju, želimo naše malčke spodbuditi in jih naučiti, da morajo za svoje zdravje skrbeti sami. Vsak dan se rekreirajmo, prehrana naj bo zdrava, skrbimo za okolje, pogled na svet naj bo veder... IN SVET BO LEPŠI!

Darja OŠLAJ

Tudi naši najmlajši skupaj s starši so FIT...

Nastop za mamice v Ižakovcih

Kot vsako leto je KS v Ižakovcih pripravila proslavo ob dnevu žena. Nastopali smo tudi otroci iz vrta Ižakovci. Predstavili smo se z deklamacijo Vse o mami in s kratko igro o pričakovanju praznovanja dneva žena AFEŽALE, kot so včasih to prireditev za žene imenovali. Niko in Pia sta svoji vlogi prepričljivo odigrala. Polna dvorana žensk se je igri prisrčno nasmejala.

*Simona in Bernarda
Vrtec Ižakovci*

Malčki iz enote Mlinček so s pesmico in igro razveselili polno dvorano obiskovalk

Zdravi otroci, srečna družina

Zdravje je najpomembnejša vrednota v življenju človeka, a še zdaleč ni samoumevna. Že v ranem otroštvu lahko pridobimo zdrave življenjske navade, ki nas nato spremljajo skozi odrasčanje in življenje.

Zdravi prigrizki in kakovostna prehrana, predvsem pa gibanje, so osnovna načela, ki jim sledi tudi enota »Sonček« v Dokležovju, in to vsak dan. Še posebej aktivno pa smo obeležili

letošnji svetovni dan zdravja, 7. april, ki smo ga izkoristili za ozaveščanje otrok in staršev o pomenu gibanja. Da bi otrokom približali široko paleto možnosti gibanja in zdravega preživljanja vsakdana, smo organizirali dan brez avtomobila, ki je malčke in starše spodbudil, da so v vrtec prispeli peš, s kolesom ali skirojem. Otroci, ki so aktivno prispeli v vrtec, so si prislužili medaljo, ki smo jo izdelale strokovne

delavke, čakalo pa jih je tudi sadje in napitek, s katerim so se lahko skupaj s starši okrepčali. Medalja, ki so si jo otroci pridobili, ni bila mišljena samo kot nagrada, temveč kot spodbuda, da se ob pogledu nanjo spomnijo, da se do vrta in iz njega lahko pripeljejo s kolesom, s skirojem ali pridejo peš. Na ta način lahko vsak naredi korak bližje k zdravemu življenjskemu slogu.

Strokovne delavke smo ob tej priložnosti pripravile tudi gibalno dopoldne. Najmlajši otroci so se razgibali na zunanjih in notranjih igralih s pomočjo različnih športnih rekvizitov, malo večji otroci pa so se odpravili na fit pohod do stare reke Mure.

Tako malo je potrebno, da so naši otroci srečni. Včasih je dovolj le sprehod ali prosta igra na travniku in ta majhen otroški korak je lahko začetek zdravega in srečnega življenja. Naloga nas odraslih je, da v začetku ta korak usmerjamo, pozneje pa jih pri tem spodbujamo in spremljamo.

Vzgojiteljica Sonja Serec

Nastop otrok na Otoku ljubezni

Z gibalnimi vajami ob glasbi smo se ob svetovnem dnevu zdravja predstavili tudi na Otoku ljubezni

7. april je dan zdravja. V vrtcu obeležimo ta dan vsako leto tudi tako, da v vrtec pridemo peš, s kolesi, skiroji ali rolerji. Vrtec Beltinci - enota Ižakovci sodeluje z okoljem, tako tudi letos na prireditvi na Otoku ljubezni, katere namen je, da se čim več gibljemo, smo na svežem zraku in skrbimo za zdravo življenje. Veliko gibalnih dejavnosti izvajamo tudi v vrtcu, zato smo se na prireditvi z otroki predstavili z dvema gibalnima točkama. Zapeli smo pesem Veselo kolo in zaplesali Naša četica koraka z gibalnimi vajami.

Simona in Bernarda

Prvič...

S pričetkom pomladi je v vrtcu tudi več zunanjih aktivnosti. Opazi jih tudi lokalno okolje, saj so otroci več časa na prostem, na igrišču vrtca ali pa na sprehodih po bližnji okolici. Vsaka generacija otrok vedno znova odkriva svet okrog sebe.

Odrasli pogosto stvari dojemamo rutinsko in samoumevno. Za nas je spet pomlad, so prazniki, pomladna opravila na vrtu, sajenje dreves, cvetic in druga opravila, ki jih prinese ta letni čas. Za naše otroke je drugače. Malčki, ki prvo leto obiskujejo vrtec, v družbi svojih vrstnikov prvič občudujejo vse lepote prebujanja narave. Zanimajo jih cvetlice, barve in vonjave, petje ptic, sonce, trava in prijeten ali nadležen veter. Prvič z zanimanjem odkrivajo svet okrog sebe.

Otroci skupine 2-3 let so prvič obeležili dan žena, za materinski dan so prvič izdelali prikupno darilce za mamice. Ob svetovnem dnevu zdravja so namenoma prvič prišli v vrtec peš, s kolesom ali skirojem in za to dobili prve medalje. Prvič se igrajo matematike, utrjujejo, poimenujejo in razvrščajo osnovne

Otroci v vrtcu vsak dan doživijo nekaj novega

barve. Prvič se sklepajo prijateljstva in nastajajo prve simpatije.

Marsikaj se dogaja prvič. Odrasli ne opazimo vsega, kar zaznava otrokova roka, oko, srce. V vrtcu se trudimo, da jim ponudimo čim več izzivov in aktivnega učenja. Vsaka generacija otrok znova dan za dnem odkriva svet,

odrasli pa jim pri tem pomagajmo.

Potrudimo se, da bodo prve izkušnje in zaznave naših malčkov čim bolj prijetne.

Zdenka Mujić
Vrtec Beltinci

Upadanje družinskih kmetij in drobna zemljiška posest (tretji del)

Kaj se je torej zgodilo, da so prebivalci začeli tako množično in nekritično uničevati pogosto edina produkcijska sredstva, ki so jim pripadala, s tem pa tudi življenjski prostor ostalega prebivalstva in številnih živalskih in rastlinskih vrst?

Koncept alienacije ali odtujitve nam lahko pomaga pri iskanju odgovora na zgoraj zastavljeno vprašanje. Po drugi svetovni vojni pa vse do devetdesetih let se je zaposlovanje prebivalstva izven kmetijstva stopnjevalo predvsem zaradi razvoja industrije. S tem ter z modernizacijo kmetijstva so, kot smo ugotovili zgoraj, mnogi prebivalci postali delavci drugod in obenem na lastni kmetiji. Pri tem pa so kmetijsko proizvodnjo, seveda zaradi zagotovljenega odkupa pridelkov, ki jih je rabila živilsko predelovalna industrija, tudi vedno bolj tržno usmerjali. Količina pridelka se je

večala, pestrost kmetijskih produktov manjšala, pridelava se je tako vedno bolj specializirala na račun preskrbe lastnega gospodinjstva s hrano. Temeljna značilnost pridelave za lastno porabo pa je ta, da človek zanjo uporablja svoje delo, od katerega se ne odtuja. Nasprotno pa se pri delu, ki delavca izčrpava s svojo monotonostjo (in specializacija vedno stremi k monotonosti) ali nasploh, leta od proizvodov svojega dela odtuja. Delavec namreč s tem, da dobiva predmet dela (delo) in eksistira kot delavec in s tem, da dobiva sredstva za svoje preživljanje, kot fizičen subjekt postaja suženj svojega predmeta. V odtujitvi predmeta dela je v bistvu povzeta odtujitev v dejavnosti samega dela. Delavec se v takem delu ne zatrjuje, ampak zanikuje, torej se med delom počuti izven sebe, zaradi česar delo »ni zadostitev potrebi, ampak je

zgolj sredstvo za zadovoljitev potreb izven njega« (Marx 1977: 100). S tem, ko se delavcu odtuja njegov odnos do proizvoda dela in s tem do čutnega vnanjega sveta (predmetov v naravi) ter do njegove lastne dejavnosti, ki mu ne pripada, se mu odtuja tudi njegov rod in mu generično življenje naredi za sredstvo individualnega življenja. Generični značaj posamezne vrste Marx pripisuje načinu njene življenjske dejavnosti; človekov generični značaj je po njegovem svobodna zavestna dejavnost ali kot nam ga približa Rutar, »generično bistvo človeka je zmožnost za razmišljanje in kreativno delo« (2014: 110). Odtujeno delo pa svobodno dejavnost poniža v sredstvo in neposreden nasledek tega, da je človek odtujen proizvodu svojega dela, svoji življenjski dejavnosti, svoji generični bitnosti, je odtujitev človeka od človeka. /.../ Stavek, da je človeku

odtujenja njegova generična bitnost, nasploh pomeni, da je en človek odtujen drugemu, tako kot je sleherni od njih odtujen človeški bitnosti« (102).

Naj si še slednjič zastavimo vprašanje: Je zares možno trajnostno gospodariti z obstoječo podjetniško logiko?

S propadom Mure in z upokojevanjem v 50. letih rojenih generacij nam je nekaj pogumnih žena in mož zelo jasno nakazalo smer, kako bi se dalo trajnostno gospodariti tudi na majhnih površinah. Če ste vsaj na dolinskem delu opazovali, kaj bistvenega se poleg negativnih ukrepov, kot so združevanje njiv in preoravanje osredkov ter travnikov še dogaja, ste gotovo opazili tudi kaj pozitivnega, recimo kakšen na novo vzpostavljen ograd. Mešana kultura ograda je vrt sredi njiv, včasih pa tudi mešanica vrta, sadovnjaka in vinograda. Ker so površine namenjene ročni obdelavi, so vsako leto pogosto preorane skupaj z njivo, na kateri so vzpostavljene. Na njih najpogosteje pridelujejo večje količine zelenjave, mak, cvetje, nekateri pa tudi sadje in vse to v prvi vrsti za lastne potrebe. Porast ograda je sicer opazen, ni pa velik, je pa pri tem veliko to, da nakazuje neko smer, ki jo je pri vpeljevanju alternativ obstoječemu gospodarjenju vredno upoštevati. Tudi ženske, ki presežek z ograda prodajo, v prvi vrsti s pridelkom najprej oskrbujejo lastno gospodinjstvo. Ker pri tem ne prihaja do ločevanja »produkta dela od dela samega, objektivnih delovnih pogojev od subjektive delovne sile« (Marx 1977: 117), ki je izhodišče kapitalističnega produkcijskega procesa, tudi ne prihaja do odtujevanja. Druga pomembna zgodovinska prednost ograda je ta, da se je zaradi mešanih posevkov in samopreskrbne namembnosti mnogokrat spretno izogibal uporabi herbicidov vse do osamosvojitve, ko so zaradi strukturnih sprememb znotraj gospodinjstev in z opuščanjem kmetovanja ljudje začeli opuščati tudi kulturo ograda.

Ker pa so za pretežno ročno obdelavo, ki jo terja ograd, primerne majhne površine, drobna kmetijska razdrobljenost končno pride do trenutka, ko jo lahko razumemo tudi kot prednost. Manjše njivice ima namreč v lasti vsaj tretjina

Foto: Monika Smodiš. 2016.
Primer dobre prakse, mešane kulture ograda med polji

gospodinjstev po vaseh, kar pomeni, da ima veliko gospodinjstev še produkcijska sredstva, s katerimi si lahko (ob ustreznih spodbudah) zagotovi lastno zelenjavo. Na podlagi izračunov vrtnarskih strokovnjakov posamezno gospodinjstvo potrebuje za sprotno oskrbo z lastno zelenjavo na enega člana 10 m² površin, za celoletno oskrbo tudi z zimsko zelenjavo 20 m², za celotno oskrbo skupaj z ozimnico 100 m² površin na družinskega člana (Pušenjak in Rode 2006: 5). Ker pa v vrtičkarstvu za lastne potrebe rado hitro pride do ustvarjenih presežkov, lahko ustrezno spodbujena in podprta preskrba gospodinjstev z lastno zelenjavo v mešani kulturi ograda na ravni vasi ustvari tudi pomembne presežke, ki bi vsekakor ugodno vplivali tudi na stabilnejše in okoljsko ter družbeno odgovornejše zagotavljanje samooskrbe z zelenjavo na nacionalni ravni.

Ker se Prekmurja pogosto še drži naziv »žitnica« Slovenije, je pritisk kmetijske tržne logike na pokrajino velik, možnosti za vzpostavljanje trajnostnih praks pa so zaradi tega precej bolj omejene. Zato je spodbudno, da lahko zemljiška razdrobljenost, ki je splošno dojeta kot glavna ovira za nadaljnji razvoj kmetijstva, trajnostnim praksam v kmetijstvu dejansko predstavlja priložnost. Ampak le dokler razdrobljene površine ostajajo v rokah čim več ljudi, kar pomeni, da

ima čim večje število prebivalcev tudi možnost produkcije vsaj dela lastnih življenjskih sredstev. »Zgodovina naj bi bila učiteljica življenja« in če že ne po širnem svetu, se je za primerjavo vsekakor dobro obratiti tudi nazaj. Tako se nam takoj, ko vključimo zgodovinsko perspektivo, dosti hitreje in jasneje pokaže kot »neumno« sodobno speljevanje kmetijskih zemljišč prebivalstvu in neodgovorno ustvarjanje novih monokulturnih tabel v že tako okoljsko degradiranem prostoru, kot je obsežna kmetijska ravan Dolinskega in tudi Ravenskega. Drobna kmetijska posest in vzor mešane kulture ograda nam v Prekmurju ponujata možnost za vzpostavljanje preživetvenih praks, z drugačnim značajem in na podlagi povezovanja dela in življenja posameznikov, ne pa odtujevanja.

»Družba se vse hitreje vedno manj spominja. Znamenje našega časa je mišljenje, ki je podložno modi; preteklost omalovažuje kot zastarelo, medtem ko sedanost čez mero hvali« (Jacoby).

Monika Smodiš

Uporabljeni viri in literatura:

Jacoby, Russell

1981 Družbena amnezija. Ljubljana. Cankarjeva založba.

Marx, Karl

1977 *Historični materializem: Izbor odlomkov iz del Karla Marxa in Friedericha Engelsa*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

2012 *Kapital: kritika politične ekonomije*. Ljubljana: Sophia.

Pušenjak, Miša in Janko Rode

2006 *Zelenjadnice z domačega vrta*. Maribor: Večer.

Rutar, Dušan

2014 *Psihologija v kapitalizmu: O srečnem sužnju v neoliberalnem svetu*. Ljubljana: Zamisli.

Rez vinske trte

**DRUŠTVO PRIJATELJEV
AGRARNE EKONOMIKE**
Lipovci 160, 9231 Beltinci

Rez vinske trte je prvo, pa tudi najpomembnejše delo v vinogradu in spada med prva zimsko-pomladna ročna dela. S pomočjo rezi uravnavamo rodnost in kvaliteto grozdja, trto vzpodbujamo ali zaviramo v rasti in vplivamo na njeno življenjsko dobo. Rez vinske trte opravljamo v času mirovanja, od decembra do napenjanj brstov oziroma soljenja.

Pred začetkom rezi

Pred začetkom del si oglejte nekaj trt, ki ste jih obrezali lansko leto in poskušajte analizirati primernost obremenitve in razporeditve rodni mladice.

Vrste lesa

Pri vinski trti ločimo več vrst lesa: stari les, dvoletni les in enoletni les. Stari les predstavlja deblo, krak, tudi kordon, če vzgajamo kordonsko. Dvoletni les raste iz starega lesa, na njem pa je enoletni rodni les. Zelo pomembno je pomlajenje trte, ki ga opravimo ob rezi, razmerje med enoletnim in starim lesom. Vsekakor poskušamo doseči, da je starega lesa čim manj, kar dosežemo z izrezovanjem krakov in delov starega lesa oziroma nižanjem debla. Enoletni les, ki raste iz dvoletnega, je roden, če zraste iz starega, pa je v večini primerov jalov oziroma neroden. Enoletni les imenujemo tudi rozga.

Enoletni rodni les režemo na:

- čepe (z enim očesom)

- reznike (z dvema ali tremi očesi)
- penjavce (s štirimi do šestimi očesi)
- šparone (z več kot šestimi očesi)

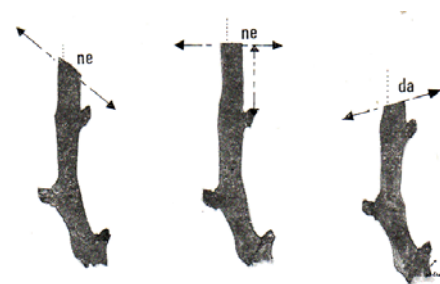
Jalov les, na katerem želimo vzgojiti rodni les za naslednje leto, pa režemo na:

-čepe (z enim očesom)

-reznike (z dvema ali tremi očesi)

Mesto, kjer želimo rodni les za naslednje leto, naj bo čim bliže deblu in v ustrezni višini, saj nam trta le tako ne bo pobegnila v širino in višino. Čepi in rezniki so pomembni predvsem, če sta šparona previsoko in želimo trto v naslednjem letu znižati. Vedno razmišljajmo, da ne bo trta preobremenjena in preveč zasedena, kar se največkrat zgodi v osrednjem delu nad deblom, kjer nam lahko zraste največ mladice.

Pri rezi čepov, reznikov, penjavcev ali šparonov odrežemo rozgo 1 do 1,5 cm nad zadnjim očesom, če režemo zgodaj, zaradi možne pozebe lesa običajno odrežemo še malo višje. Če nam na starem rezniku (iz prejšnje rezi) ni uspelo vzgojiti dveh primernih rozg za šparon in reznik, narežemo le kratek reznik ali več reznikov, ki bo (do) rodil(i), vendar bo zaradi manjšega števila očes grozdja manj. Šparon, če je trta v dobri kondiciji, pa poskušamo narediti iz enoletne mladice čim bliže deblu, ki raste na lanskem šparonu. Dolžina šparona je odvisna tudi od sorte. Praviloma sorte, ki imajo večje grozdje, kot npr. žametna črnina, bolj uspevajo, če jih režemo na kratko. Pri sortah z manjšimi grozdi se obnese tudi rezanje na en daljši šparon, saj so očesa

Rez vinske trte

Vir: <https://naturalportal.wordpress.com/2013/03/15/obrezovanje-ali-rez-vinske-trte/>

pri osnovi manj rodna kot v sredini. Dolžino šparona in rodni oči na rezniku in čepu prilagajamo kondiciji trte ter življenjskemu prostoru, ki ga ima trta na voljo. Pri rezi očistimo tudi deblo. Odvečen les izrežemo in odstranimo iz trte.

Vežanje šparonov

Šparone vežemo zato, da očesa razporedimo na opori in povečamo njihovo obraslost in rodnost. Način upogibanja je odvisen od vzgojne oblike in sorte. Privežemo jih na žico, za kar lahko uporabimo različne materiale: vrbovec, žice, različne umetne materiale, ki jih lahko uporabljamo s priročnimi orodji, da je delo hitrejše.

Viri:

<http://www.kalia.si/rez-vinske-trte/>
<https://www.drustvo-vinogradnikov.si/nasveti/vinogradniski-nasveti/42-zimska-rez>

*Društvo prijateljev agrarne
ekonomike
Katja Marič, ekon.*

Kulturni praznik v Dokležovju

France Prešeren je nastopajoče nagradil s sladkimi figami

*»O Vrba, srečna draga vas domača,
kjer hiša mojega stoji očeta;
de b'uka žeja me iz tvojga sveta
speljala ne bila goljيفا kača!«*

/F. Prešeren/

Letošnji kulturni praznik smo v Dokležovju počastili tako, kot se za Prešerna spodobi. Vključili smo

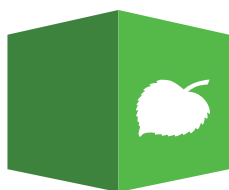
mlade, ki so na svoj mladostni način - s pogledom v prihodnost - predstavili pesnika in se poklonili njegovemu spominu. Učenci OŠ Bakovci s podružnico, člani DPM in pevke Jesensko listje so skozi program nanizali zvrsti kulture, primerne tudi za današnji čas. Vodenje prireditve so imele v rokah mlade povezovalke

- Melani, Gaja in Anamarija. Pesnika Franceta Prešerna je na svojstven način predstavil Jan, ki je v pesmi Sonetje nesreče izlil pesnikovo bolečino, hkrati pa veselo delil fige otrokom, ki so ga klicali: Doktor fig fig. Martin in Lara sta opisala pesnika z verzi M. Slane - Miroso, Karla pa je recitirala pesem Lipica (Prešernov prepev ljudske pesmi). Program so popestrili pevci MPZ OŠ Bakovci pod mentorstvom Klavdije Štuhec. Harmonikar Mitja nas je z dvema Avsenikovima skladbama popeljal po Sloveniji, flavtistka Gaja pa nas je zazibala s čolnom po Blejskem jezeru. Učenci OŠ Bakovci so pod mentorstvom Marije Antolin zaigrali Turjaško Rozamundo. Pevke Jesensko listje so zapele Pod oknom in Soča voda... Zbrane sta nagovorila župan Občine Beltinci Milan Kerman in predsednica KS Lidija Ropoša.

Vsi nastopajoči so poželi buren aplavz. Marija Zver se je v svojem govoru sprehodila skozi 54-letno dobo praznovanja kulturnega praznika v Dokležovju.

“
Marija Zver
predsednica DPM Dokležovje

TISK in VEZENJE na MAJICE

tiliaprint

T I S K A R N A

Tekstil predstavlja eno največjih skupin promocijski artiklov. S potiskano majico ali kakšnim drugim tekstilnim izdelkom dosežemo veliko ljudi. Poleg tega ljudje radi dobijo v dar uporabne izdelke z dodano vrednostjo.

Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

Ljubi moj mož, ostani doma, drugače si poiščem drugega!

Lipovske vezilje so na ogled postavile svoje izdelke

Te besede je vezilja »navezla« na svoj izdelek približno okrog leta 1940 v Lipovcih. Ohranil se je na domačiji Jakob (zdaj Zadavec) in je bil prav tako na ogled na že 7. tradicionalni razstavi vezenin skupaj z veliko ostalimi izdelki, ki so nastali od lanskega oktobra do letošnjega marca v sredini sekcije

VEZILJE KUD Lipovci. Poleg vodje Marije Stanko je v sekciji še dvanajst članic, od tega dve iz sosednjih Bratonec. Vezilje so se zbirale vsak teden v vaškem domu Lipovci, se družile, ustvarjale unikatne vezenine, njihovi ljubi pa so medtem doma pripravljali vse potrebno za tehnični del razstave

Razstava letošnjih izdelkov je bila tradicionalno v »cvetnem« vikendu, 24. in 25. novembra, v vaškem domu Lipovci. Letošnja zanimivost in novost so uhani iz vezenin. Kulturni program je povezovala Cvetka Rengeo, predsednica KUD Lipovci, ki je med drugim dejala: »Čestitam vsem veziljam za čudovite izdelke..., za edinstveno razstavo, ki bogati utrip našega kraja in upam si trditi, da tudi celotne občine Beltinci in širše...« V programu so nastopili: Moški pevski zbor Lipovci, mladi recitatorke, na flavto je zaigrala Daša, dramski prizor na tematiko »žegnja« velikonočnih jedi in načrtovanja skupnega potovanja z vlakom na morje pa sta odigrala Micka in Peter in dodobra nasmejala polno vaško dvorano. Veziljam se je za izdelke in za promocijo Lipovec zahvalil tudi Dejan Jakob, predsednik KS Lipovci. Razstava je bila zelo dobro obiskana.

V oktobru načrtujejo lipovske vezilje udeležbo na mednarodni razstavi vezenin, ki bo v Velenju, vsi skupaj pa se že veselimo nove, 8. razstave.

F2C

Aktivnosti KUD Melinci

Utrinek z razstave slik Ivana Hircija

Člani kulturno umetniškega društva Melinci se trudimo, da v zimskih večer poskrbimo za vsaj nekaj družabnih aktivnosti. Tako smo v mesecu januarju gostili dve predstavi in poskrbeli za kar

nekaj smeha. Najprej smo so ogledali »Ženitni oglas«, duhovito črno komedijo v izvedbi gledališke skupine Macho in Mejke z gostjo Danico Kardoš, nato pa je sledil »Veseli večer« s člani gledališke

skupine KD Cven. Dvorana je pokala po šivih ob številnih obiskovalcih.

Kulturni praznik smo letos praznovali nekoliko drugače. Glasbo in pesem smo povezali z likovno umetnostjo in pripravili razstavo del Ivana Hircija. Slednji se je prijazno odzval povabilu ter postavil na ogled nekaj del iz svoje bogate zbirke, sploh pa so bila njegova dela prvič na ogled v njegovem rojstnem kraju. S svojimi likovnimi izdelki so sodelovali tudi otroci iz vrtca Cigelček Melinci. Da smo popestrili dogajanje ob robu razstave, nam je gospa Skuhala iz Kalie Beltinci pripravila še nasvete o vzgoji avtohtonih slovenskih sort, o zeliščih,... Obiskovalci so bili navdušeni, nam pa je bilo v veliko zadovoljstvo, da je bila prireditev dobro sprejeta. Ob tem se želimo še enkrat zahvaliti Ivanu Hirciju za sodelovanje, prav tako pa tudi vsem tistim, ki so pripomogli pri izvedbi in organizaciji prireditve.

Ob koncu februarja, ko so bili otroci na zimskih počitnicah, smo pripravili program tudi zanje; obiskal nas je čisto pravi čarodej in nam pripravil dobri dve uri zabave, čarovnij, trikov in še česa. Ja, ogledali smo si Marlizz show. Sledil je mesec marec, ko so pevci že tradicionalno sodelovali v kulturnem programu na proslavi ob dnevu žena in materinskem dnevu. Za nekatere je bil to krstni nastop, saj lahko s ponosom

povemo, da so se pevskeму zboru pridružili novi člani. Pod okriljem KUD-a pa deluje tudi otroški pevski zbor, kar nam je v posebno veselje in ponos. Kot vsa društva se tudi naše sooča s standardnimi težavami. Ne gre vedno vse po načrtih, kakšno zamisel tudi opustimo. Pomembno pa je vztrajati in iti naprej. Verjamem, da bo dobro delo prepoznano. Želim si, da tisti, ki režejo

naš kos pogače, spoznajo, da društva niso zgolj proračunski porabniki sredstev, ampak s svojim delovanjem ustvarjajo prihodek v svojem okolju, skrbijo za promocijo kraja in povezujejo ljudi.

Tina Zver-Vlaj
KUD Melinci

14. vaški turnir v pikadu

V Dokležovju je bil odigran tradicionalni, že 14. Vaški turnir v elektronskem pikadu za pokal KS Dokležovje. V prijetnem vzdušju okrepčevalnice Lopert, »V grabi«, so se igralci pomerili v štirih kategorijah. Najprej je bil na vrsti turnir za otroke do 9. razreda, ki so tako imeli priložnost spoznati to zanimivo igro. Z velikim veseljem so nabirali izkušnje in točke ter na koncu prejeli zaslužene pokale, medalje in praktične nagrade. Sledil je turnir v izžrebanih dvojicah in na koncu še tekmovanje v moški ter ženski konkurenci. Po napetih bojih sta v dvojicah slavila Matjaž Györek in Danilo Čukljek, v moški konkurenci je lanski naslov ubranil Tadej Antonič, pri ženskah pa je zmaga pripadla Ines Horvat. Najboljši so bili nagrajeni s pokali in medaljami.

Rezultati:

OTROCI:

Martin Panker 4.121 točk
Ana Antolin 4.056 točk
Matevž Panker 3.951 točk
Sabina Györek 3.612 točk

DVOJICE:

Matjaž Györek & Danilo Čukljek
Tadej Antonič & Alfonz Muhič
Denis Hamlers & Matej Šebjan

MOŠKI:

Tadej Antonič
Avgust Škraban
Zoran Špilak
Matjaž Györek

Ženske:

Ines Horvat
Irena Muhič
Karmen Koren
Laura Vrbančič

SOPA – Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje smo v letu 2016 pričeli s projektom SOPA, katerega kratice pomenijo **Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola**. Projekt bo trajal do konca leta 2020, osnovni namen pa je odpraviti oziroma zmanjšati tvegano in škodljivo pitja alkohola v Sloveniji, s tem zmanjšati negativne posledice na različnih ravneh posameznikovega življenja in vzpostaviti odgovoren odnos do alkohola pri vključenih deležnikih.

Projekt SOPA temelji na uvedbi interdisciplinarnega pristopa k odkrivanju in podpori pri opuščanju tvegane in škodljivega pitja alkohola med odraslimi prebivalci. Pristop vključuje deležnike iz zdravstvenega in socialnega sektorja, nevladnih organizacij, katerih področja dela oziroma programi obravnavajo ranljive skupine. Trenutno smo v predpilotni fazi projekta, ki zajema predvsem vzpostavljane sodelovanja z vsemi zunanjimi deležniki, ki bodo pristop izvajali.

Medsektorsko sodelovanje več profilov različnih poklicev znotraj 18 lokalnih okolij po Sloveniji pri naslavljanju alkoholne problematike postavlja dobre temelje, da nam bo v treh letih skupaj uspelo oblikovati učinkovit pristop, s katerim bomo pomembno prispevali k celovitejšemu reševanju vprašanja tvegane in škodljivega pitja.

Slednje je pri nas pogosto prisotno, kar kažejo tudi številke. Slovenija se glede obsega posledic zaradi škodljive rabe

alkohola nahaja v samem evropskem vrhu. Podatki raziskave o Uporabi tobaka, alkohola in prepovedanih drog (2015) kažejo, da v Sloveniji 43 % prebivalcev med 25. in 64. letom alkohol pije čez mejo manj tveganega pitja alkohola ali pa se je v zadnjem letu visoko tvegano opilo. CINDI raziskava je razkrila, da se kar 28 % moških in 16 % žensk v starosti od 25 do 34 let opija enkrat do trikrat mesečno ali pogosteje. Visok odstotek potrjuje tudi podatek o registrirani porabi alkohola, ki se giblje med 10,3 in 13,5 litra čistega alkohola na odraslega prebivalca na leto.

V mokri kulturi, ki je značilna za Slovenijo, pitje alkohola ni problematično le med odraslim prebivalstvom, ampak tudi med populacijo mladih. Na podlagi raziskave

HBSC (Health Behavior in Schol-Aged Children ali Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju) 2014, ki je zajela reprezentativni vzorec slovenskih šolanih 11, 13 in 15-letnikov, se je izkazalo, da je 30,3 % 15-letnikov že bilo opitih vsaj dvakrat, ne glede na spol. Prav tako 13,9 % 15-letnikov pije alkoholne pijače vsaj enkrat tedensko (v tem primeru več fantov kot deklet). V starosti 13 let ali manj je alkoholno pijačo prvič pilo že 39,5 % mladih.

Tvegano pitje alkohola predstavlja za državo tudi znatno finančno breme. Zdravstveni stroški, ki so povezani s pitjem alkohola, so v letih 2011—2014 v Sloveniji v povprečju znašali 153 milijonov evrov letno. Pri tem niso všteti stroški zaradi prometnih nezgod, nasilja v družini in drugih

kriminalnih dejanj, kar številko dvigne na 234 milijonov evrov. Cilj naših skupnih prizadevanj je, da z uvedbo interdisciplinarnega pristopa, ki združuje deležnike iz različnih področij dela, pripomoremo k zmanjšanju negativnih posledic tveganega in škodljivega pitja na različnih ravneh posameznikovega življenja in vzpostavimo odgovornejši odnos do pitja alkohola v Sloveniji. Menimo, da k temu pripomore tudi medsebojno sodelovanje v akcijah, kot je 40 dni brez alkohola, ki prav tako stremi k zmanjšanju alkoholne problematike v Sloveniji.

VIR: <http://www.nijz.si/sl/sopa-skupaj-za-odgovoren-odnos-do-pitja-alkohola>

Presejalni programi rešujejo življenja

Po podatkih Registra raka na Onkološkem inštitutu v Ljubljani letno za različnimi oblikami raka zbolijo več kot 13.000 oseb, pri čemer je moških več kot polovica. Pri tem je potrebno omeniti, da velik delež oseb, ki zbolijo in tudi umrejo, zbolijo za oblikami raka, ki so tesno povezane z zdravim življenjskim slogom. Primeren življenjski slog poleg uravnotežene prehrane, zadostne količine gibanja, opustitve kajenja in prekomernega uživanja alkohola vključuje tudi dosledno vključevanje v presejalne programe. Presejanje je učinkovita javnozdravstvena metoda, s katero skušamo z izbranimi diagnostičnimi postopki odkriti bolezen v njeni zgodnji fazi, preden se njeni znaki opazno izrazijo.

Odkrivanje bolezni v zgodnji fazi, še pred pojavom bolezenskih znakov, je pomembno, saj jo je takrat mogoče zdraviti z enostavnejšimi postopki, zdravljenje pa je tudi uspešnejše. Žal pa je število bolezni, ki imajo v svojem poteku izraženo t.i. predklinično (zgodnjo) fazo, omejeno, hkrati pa

tudi za vse bolezni ne obstajajo lažji postopki zdravljenja v zgodnji fazi. Zato je še toliko bolj pomembno izkoristiti možnosti, ki nam jih daje sam biološki potek bolezni in medicinska znanost v primerih bolezni, za katere imamo na voljo presejalne programe.

Kateri presejalni programi potekajo v Sloveniji?

Zelo znani presejalni programi so sistematski pregledi, ki se jih udeležujejo otroci in mladostniki, sicer pa največkrat ob omembi presejalnih programov pomislimo na presejalne programe za rakasta obolenja. V Sloveniji potekajo trije presejalni programi, ki ustrezajo zahtevnim kriterijem izvajanja teh programov. To so program zgodnjega odkrivanja raka materničnega vratu **ZORA**, program zgodnjega odkrivanja raka debelega črevesa in danke **Svit** in program **DORA** za zgodnje odkrivanje raka dojke, ki pa se žal trenutno še ne odvija v celotni Sloveniji.

Komu so programi namenjeni in kako pogosto se izvajajo?

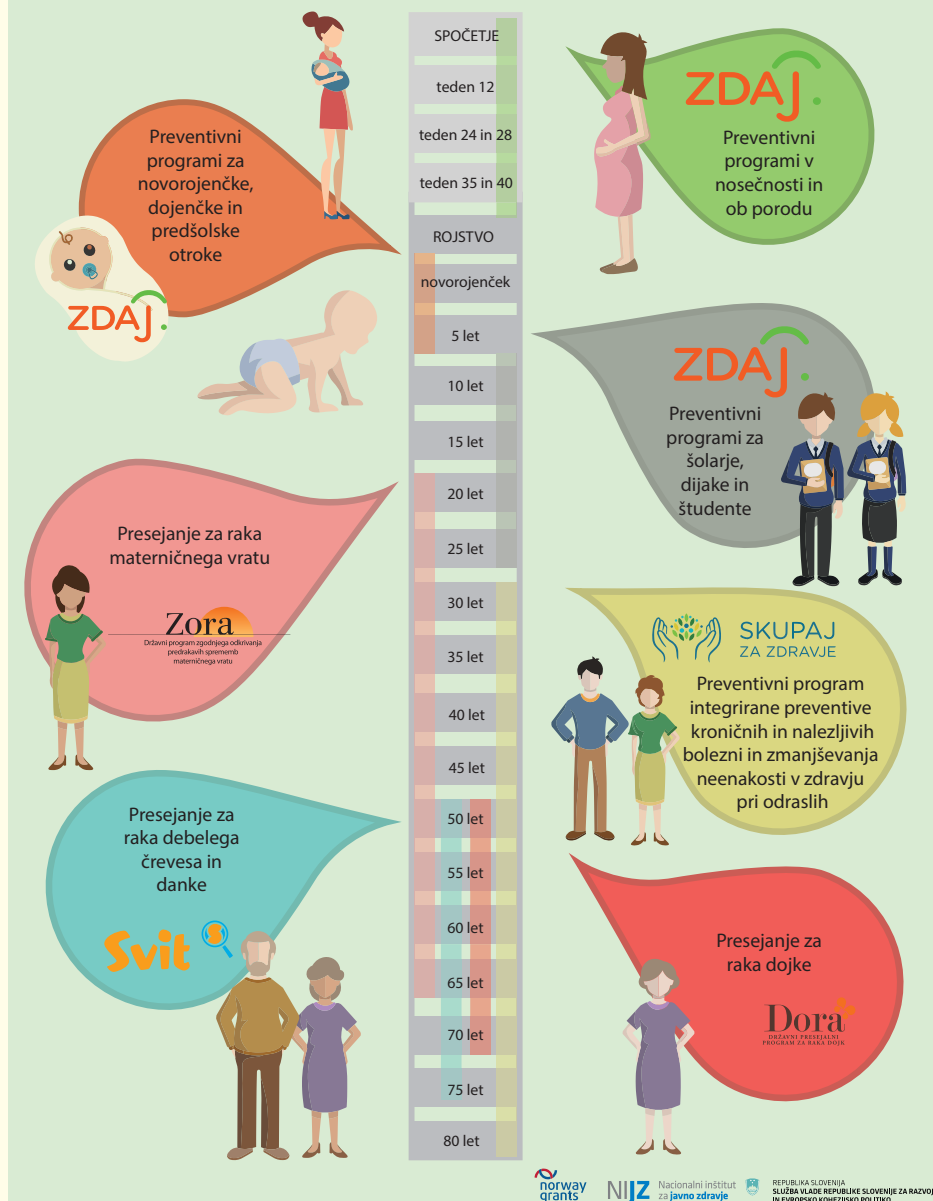
Program Zora je namenjen ženskam

med 20. in 64. letom starosti, ki se jih vsake tri leta vabi, da pri svojem ginekologu opravijo pregled z brisom materničnega vratu. **Program Dora** je namenjen ženskam med 50. in 69. letom starosti, ki so vabljeni, da v diagnostičnem centru vsaki dve leti opravijo mamografski pregled. Tretji program je **program Svit**, ki je edini program, namenjen tudi moškimi, sicer pa vsem prebivalcem Slovenije med 50. in 74. letom starosti, ki so vabljeni, da vsaki dve leti opravijo preprost test na prikrito krvavitev v blatu. Vse potrebno dobijo domov po pošti.

Uspešnost presejalnih programov je odvisna predvsem od dejstva, ali so programi dostopni vsem prebivalcem in od deleža prebivalcev, ki se vključijo v program. Sodelovanje v presejalnih programih je povsem prostovoljno. Želeli bi, da bi se jih udeležili vsi, žal pa je odzivnost pogosto bistveno nižja.

Pregledanost žensk v triletnem obdobju v pomurski regiji je z 68,9% nekoliko nižja od pregledanosti žensk v Sloveniji, ki znaša 71,9%. Čeprav rak materničnega vratu ni pogosta bolezen,

PREVENTIVNI PROGRAMI

pa je, ko nastopi, huda in močno prizadene ženske v rodni dobi. Zato je udeležba v takem programu še posebej pomembna. Prav tako je pomembno, da se preventivnih presejalnih pregledov udeležijo ženske, starejše od 50 let. V programu Svit je po najnovejših podatkih o odzivnosti v lanskem letu ta v naši regiji nižja od slovenskega povprečja in je slabša med moškimi. V Pomurju od konca leta poteka tudi program Dora, ki je namenjen zgodnjemu odkrivanju raka dojke, kar je pomembna pridobitev za našo regijo. **Program Svit** je namenjen moškim in ženskam. Razlike, ki jih med spoloma pogosto opazimo tudi na

drugih področjih, povezanih z zdravim načinom življenja in skrbjo za zdravje, se kažejo tudi v podatkih o odzivnosti na vabila v Svitov program. V pomurski regiji se je v letu 2017 vabilu odzvalo 63% vabljenih žensk in le nekaj več kot 56% moških. Odzivnost se ne razlikuje le glede na spol, ampak tudi glede na prebivališče, saj je ta v posameznih pomurskih občinah celo pod 50 %. Program Svit je zasnovan tako, da osebe, ki se odzovejo na vabilo v program, na dom prejmejo dva testerja za preverjanje prikrite krvavitve v blatu, ki jih v priloženih kuvertah pošljejo v Svitov center na analizo. Osebe, ki imajo pozitiven rezultat, so nato

povabljene, da opravijo diagnostično kolonoskopijo. Nezavedanje o problemu raka debelega črevesa in danke in strah pred nadaljnji diagnostičnimi postopki in morebitno slabšo diagnozo ter pomanjkanje informacij so najverjetneje največji razlogi za nižjo udeležbo. V letu 2017 je bil negativen izvid prisoten pri več kot 93% oseb. Pri tistih, ki so bili napoteni na nadaljnje postopke, pa so bile pogosto odkrite spremembe, ki predstavljajo večje tveganje za nastanek raka in opravljeno ustrezno zdravljenje. S tem se je preprečil nastanek resnejše bolezni in pomembno izboljšala kvaliteta življenja.

Kje lahko posamezniki pridobijo dodatne informacije o programu Svit?

Osebe, ki želijo pridobiti dodatne informacije o poteku samega programa, lahko obišejo njihovo spletno stran, kjer so na voljo številne koristne informacije. V sodelovanju s centrom Svit na območni enoti NIJZ pripravljamo dogodke, kjer prikažemo tudi model debelega črevesa. Koledar dogodkov je prav tako objavljen na spletni strani programa Svit. Na voljo pa je tudi klicni center Svit, kjer na telefonski številki 01 62-04-521 zainteresirani posamezniki prejmejo odgovore na morebitna vprašanja o poteku programa. Če so bili rezultati vašega izvida pozitivni, pokličite v klicni center, kjer se bodo z vami dogovorili o kraju in času, ki vam najbolj ustrežata, da vas naročijo na kolonoskopijo.

Udeležba v presejalnih programih je koristna za zdravje posameznikov in je pomemben člen v načinu življenja, povezanim z zdravjem. Ta pa je nasploh pomemben pri preprečevanju nastanka večine bolezni sedanjega časa. Vsakdo lahko sprejme ukrepe, s katerimi bo zmanjšal tveganje za nastanek raka.

Martin Ranfl dr.dent. med., spec.
Mirjana Šooš, regijska koordinatorka programa Svit
Nacionalni inštitut za javno zdravje
OE Murska Sobota

Razstrupljevalna solata

(Vir: internet)

Naredite nekaj dobrega za svoje telo in si po praznikih namesto težke in mastne hrane raje privoščite lahko solato. Ta bo olajšala prebavo in jo tudi nekoliko pospešila, vas pa napolnila z energijo.

Potrebujemo:

- 200 g rdečega zelja
- 200 g belega ali kitajskega zelja
 - 3 korenčke
 - 2 stebelne zelene
 - 20 g svežega peteršilja
 - 2 žlici (popraženih) pinjol
 - 2 žlici sončničnih semen
 - 2 žlici bučnih semen

Preliv:

- 2 žlički naribane ingverjeve korenine
 - 2 žlici limoninega soka
 - 4 žlice olivnega olja
 - sol (po okusu)

Zelenjavo skrbno očistimo in operemo. Zelje in stebelno zeleno narežemo na tanke rezine, korenje grobo naribamo.

Narezano zelenjavo stresemo v večjo skledo.

Peteršilj oplaknemo pod tekočo vodo, dobro otresemo in drobno sesekljam.

Dodamo ga v skledo z zelenjavo.

V skledici iz naribanega ingverja,

limoninega soka, olivnega olja in soli pripravimo preliv, s katerim prelijemo sestavine v skledi. Solato dobro premešamo, potrosimo s semeni in postrežemo.

Dodatni nasveti

V preliv lahko vmešamo žlico medu, limonin sok pa po želji nadomestimo z jabolčnim kisom.

prim. mag. Branislava Belović, dr. med.

Kako drugemu reči NE?

Zdrav egoizem je naša pravica. Prav je, da premoremo dovolj samospoštovanja, da postavimo sebe na prvo mesto in da znamo opredeliti, kdo smo in kaj želimo. S tem, ko odločno, a prijazno izrazimo svoj »ne«, postavimo mejo, preko katere drugemu ne dovolimo. Vendar ta meja ni zid, s katerim se ogradimo in drugega ne pustimo do besede ali ne želimo slišati, kaj ima za povedati, kaj šele upoštevati njegovega mnenja. Zavedati se moramo, da ima vsak svoje želje in potrebe, zato se ni nujno strinjati z drugim, ampak je pomembna spoštljiva komunikacija, ki je temelj vsakega zdravega zasebnega in poslovnega odnosa. Pomembna je torej vzajemnost, kar pomeni, da moramo tudi mi spoštovati meje drugega in mu znati prisluhniti. V odnosih se lahko vedno vprašamo, ali so meje v njem porušene, ali si eden dovoli več kot drugi, ali smo mi to dovolili.

Največkrat kar sami dovolimo nekemu, da pozabi na razumne meje. To nam kaže sogovornikova prevelika sproščenost v odnosu ali da dobesedno pometa z nami. To pomeni, da smo morda preveč prilagodljivi, kar je posledica naših preteklih izkušenj s postavljanjem slabih meja. Pomembno je, da se zavedamo dejstva, da smo mi sami tisti, ki imamo moč spreminjati svoje življenje in vzorce, v okviru katerih želimo delovati.

Najprej se moramo vprašati, kakšno ceno plačujemo za pogosto popuščanje in koliko dodatnega garanja nam to

prinaša. Koliko energije nam to jemlje in prinaša nepotrebno zadovoljstvo? Zato, če še niste, postavite sebe na prvo mesto. S tem vzpostavite zdravo vez s samim seboj, s svojim telesom in psiho, ki nam sporočata, da sta preobremenjena. Verjetno vsi poznamo rek: Kolikor se sam cenim, toliko me bodo cenili tudi drugi.

S svojo odklonitvijo boste morda pri sebi povzročili občutek krivde, ki pa se je kar znebite. Naša primarna potreba je biti sprejet, biti ljubljen, zaradi česar pogosto verjamemo, da bo okolica naše vedenje jemala kot odklonilno ali nesprejemljivo, sami pa bomo izgubili pripadnost oz. priljubljenost, če bomo nenadoma spremenili svoje vedenje.

Pripravite se, da bo okolica, ki je nenehno vajena vaše pomoči, definitivno glasno bojkotirala. Pri tem ostanite vztrajni in dosledni, pa čeprav boste imeli občutek, da se vam majejo tla pod nogami in da bi morda še zadnjič naredili izjemo. Ljudje okrog vas se bodo morda obnašali, kot da jim kaj neupravičeno jemljete. Ob tem ostanite mirni in imejte v mislih, da nikogar ne boste prikrajšali za nič, v bistvu le jemljete pravico nazaj v svoje roke, saj boste le s ponovno vzpostavljenim ravnovesjem končno poskrbeli zase.

Včasih se nam zmanjša krog prijateljev, saj smo se nenadoma spremenili in postali »egoisti«. Ob tem se boste morda počutili nesrečno, saj boste menili, da je bolje biti zaželen in imeti družbo, kot pa biti sam. Ob tem se

vprašajte, zakaj vas ljudje pravzaprav cenijo kot osebo. Najverjetneje ne zato, ker ste jim vedno znova na voljo, četudi za to ceno večkrat pohodite samega sebe. Prav nasprotno, takšno osebo bo večina videla kot lahko podredljivo in šibko, brez lastne hrbtenice. Oseba, ki se zna postaviti zase, v družbi velja za stabilno, spoštovanja vredno in močnejšo. Premislite, zakaj ste mnenja, da vas drugi ne bodo cenili, če boste odklanjali nenehno pomoč, ali se premalo cenite in ali bi mogli bolj poskrbeti zase.

Zato pogumno pri spoštljivem postavljanju meja ...

Majda Baligač
magistrica zakonskih
in družinskih študijev

SIJ, Center za
svetovno-terapevtsko pomoč
Ulica Štefana Kovača 3
(Kulturni dom Beltinci, 1. nadstropje)
9231 Beltinci
051-453-301, info@sij-svetovanje.si
www.sij-svetovanje.si

V knjigi je omenjen tudi velik zbiralec, Beltinčan Dušan Rešek

Lastnik Vojnega muzeja Logatec Janez J. Švajncer je izdal izjemno zanimivo knjigo Zakladi Slovenije.

Vsestranski zbiralec orožja in drugih vojnih predmetov, ki jih ima shranjene v svojem vojnem muzeju v Logatcu, generalmajor Janez J. Švajncer v svoji obsežni knjigi Zakladi Slovenije celovito predstavlja orožje in druge vojne predmete iz daljne preteklosti do danes.

To je gotovo najbolj obsežna tovrstna knjiga na Slovenskem, saj obsega skoraj 600 strani A4 formata.

Med številnimi predmeti si lahko v muzeju med drugim ogledamo: topove, minomete, pištole, puške, brzostrelke, strojnice, topovske kroglice, granate, bombe, sablje, meče, bajonete, sulice, 300 različnih uniform, 3500 različnih odlikovanj, 5000 različnih starih vojaških fotografij in vojaške daljnogleda.

Posebnost knjige so tudi širše predstavitve znamenitih vojaških osebnosti in vojakov, ki so se posebej izkazali.

Švajncer je v knjigi o zbiratelju iz Beltincev zapisal: » Živinozdravnik Dušan Rešek iz Beltincev je imel največjo zbirko starin v Prekmurju.« V stari Avstriji in pred drugo svetovno vojno je imela skoraj vsaka vaška šola v Prekmurju in Slovenskih goricah lepo obdelane kamnite sekire, ki jih je hranil tudi Rešek.

Seveda je poznal še druge zbiratelje iz Prekmurja, od katerih je dobil na tak ali

Paradni suknjič avstro - ogrskega huzarja, ki je bil tudi v Rešekovi muzejski zbirki v Beltincih

drugačen način tudi druge predmete, recimo obeske madžarskih upornikov iz leta 1704. V njegovi zbirki so bili tudi madžarski srebrniki, ki sta jih zakonca Puhan iz Bogojine našla v svojem vinogradu. Nekaj srebrnikov sta prodala, nekaj jih je od Rešeka kupil tudi Švajncer za svoj logaški muzej.

Rešek je imel v svoji zbirki tudi uniformo madžarskih huzarjev, pri katerih so služili tudi prekmurski fantje. Uniformo so sestavljali črn suknjič z zlatimi

vrvicami čez prsi, trd, stoječ ovratnik s tremi belimi zvezdicami iz celuloida in rdeče hlače z zlatim okrasom.

Med številnimi predmeti v Rešekovi zbirki je bila tudi nemška brzostrelka špagin, s katero je povezana zanimiva zgodba o koncu 2. svetovne vojne pri Veržeju. General J. Švajncer je o dogodku v svoji knjigi med drugim zapisal: »V Mursko Soboto so 3. aprila 1945 vkorakali borci 320. strelske divizije iz 27. armade Rdeče armade, ki je osvobajala Prekmurje. Že čez dva dni je morala ta divizija v Porabje, v Prekmurje pa so prišle enote 57. armade pod generalom Šaharinom.

8. aprila 1945 je pri Veržeju po topniški pripravi Muro po pontonskem mostu prešel bataljon 299. divizije. Proti temu bataljonu je ob močni tankovski podpori odšel v napad nemški 35. polk 16. SS divizije. Nemci so s topovi pontonski most razbili in bataljon je ostal na desnem bregu. Po hudem boju so ga uničili. Nemci so poročali, da je rdeča armada pri Veržeju izgubila 418 vojakov. Ujetnike so postrelili za pokopališčem v Veržeju in Bunčanih in na otoku na Muri. Za Rusi, ki so poskušali preplaviti Muro in se rešiti iz nemškega obroča, je ostalo v reki veliko orožja. Eno izmed orožij je bila tudi omenjena brzostrelka špagin, ki se je čez čas znašla tudi v Rešekovi muzejski zbirki.«

Tone Štefanec

Knjižnica je zaživela

Po zaslugi Maria Šileca so v Domu Janka Škrabana Beltinci uredili domsko knjižnico, ki premore okoli 1100 knjig. Bralcem so na voljo knjige različnih zvrsti, od romanov do verske literature in zgodovinskih besedil slovenskih in tujih avtorjev. Mnogo knjig so knjižnici brezplačno odstopili domačini.

Med avtorji knjig so tudi znani in uveljavljeni pomurski pisatelji in pesniki. Tako je med knjigami tudi celotna zbirka desetih knjig Bogdana Novaka, v katerih na izjemno dostopen in razumljiv način piše o Beltinčanih

Zbirka knjig Bogdana Novaka o Beltinčanih

in okoličanih in njihovih primorskih sorodnikov.

Pri ureditvi knjižnice so pomagali tudi člani domske literarne skupine, ki so večkrat opozarjali, da je treba knjižnico usposobiti za redno izposojajo knjig. Knjige so na voljo vsak ponedeljek od 13.30 do 14.30 ure, knjižnico pa vodi gospod Šilec, ki veliko bere, pozna ljudi v domu in prav tako tudi njihove bralne navade in potrebe.

Tone Štefanec

Antarktika, bela celina, odeta v ledeni oklep

Nepopisne lepote obale belega kontinenta

Ledena divjina Antarktike brez stalnih naseljencev je zadnja »meja našega planeta« - pravljčni in resnični paradiz edinstvene narave, morskih živali, ptic in izziv za odkrivanje, prilagajanje in življenje na podobnih lastnostih na drugih planetih.

Dozorelo je dejanje, da ta zadnji kontinent uvrstim v moj šopek doživetij sveta. S tem je zame planet Zemlja dobil neko ogrodje, celovitost, nek pregled in težo. Torej od severa do juga, od vzhoda do zahoda, so mejne točke, ki so mi bile dosegljive v mojem malem življenju. Po drugi strani pa bogatem, polnem, srečnem in veselem, ki ga lahko delim z mnogimi, ki so mi pripravljeni prisluhniti.

Pot me je vodila do Buenos Airesa v Argentini, kjer sem se vkrcala na srednje veliko luksuzno ladjo družbe Holand America in na dolgi poti plula po južnih morjih do Urugvaja, Falklandskih otokov do Antarktike, čez Drake zaliv, mimo rta Horn na Ognjeno zemljo, v najjužnejše mesto na svetu Ushuaio, kanal Beagle, čez Magellanov preliv, po kanalih in fjordih do Santiaga de Čile. Potovanje je trajalo 26 dni.

Po južnih morjih do Antarktike

V tem prispevku se bom osredotočila le na Antarktiko. »Moj Bog! Kakšen strašen kraj!« je zapisal angleški raziskovalec Robert Scott, ko je januarja 1912, samo dober mesec dni za Norvežanom Roaldom Amundsenom, dosegel južni tečaj. Antarktika, peta največja celina na Zemlji, je hkrati največji »hladilnik« na našem planetu, z najnižjimi temperaturami na Zemlji. Ko se oddaljimo od vsega kopnega in

plujemo v širnih vodah in kar 7 dni ne stopimo na trdna tla, smo se na ladji, ki je polna potnikov, znašli vsak po svoje. Plavajoča vas s 1312 potniki in 618 člani posadke in osebjem, ki je skrbelo za nas, je bila odvisna sama od sebe. Ladja nam je nudila udobje in veliko možnosti za razne aktivnosti, sama pa sem se najraje udeleževala strokovnih in potopisnih predavanj o deželah, ki jih na poti vidimo in obiskujemo. Z ameriške raziskovalne postaje se nam na ladji pridruži 8 znanstvenikov, ki z nami preživijo dan. Dopoldan in popoldan je v veliki dvorani razgovor, kjer lahko sprašujemo o njihovem področju dela, življenju na celini in o vsem, kar nas zanima. Veliko koristnih in zanimivih informacij so nam dali.

Ta celina obkroža zemeljski južni tečaj in 98 % površja je pod ledom, katerega povprečna debelina je 1,9 km. Najdebelejši led, 4776 m, so odkrili v notranjosti. Led se je v snežnih padavinah kopičil kakih 100.000 let. Če bi se stopil, bi se gladina svetovnih morij dvignila za okoli 70 m in Antarktika bi izplavala in se dvignila nad sedanjo lego. Padavine so samo ob obrobju celine, medtem ko so ugotovili, da jih v notranjosti kontinenta ni bilo vsaj 2 milijona let v ogromnih treh dolinah. Ocenjujejo, da so tukaj razmere najbolj podobne pokrajini na Marsu.

Ko zagledam obalo novega kontinenta, me navdaja nepopisno veselje, sreča, radost. Plujemo mimo zalivov, otočkov, snežnih gora in na vsakem koraku se nam odpira lepota ledenikov, odtrganih ledenih plošč, lesketajočih valov, snežnih kep... Čudim se oblikam,

ki se nam predstavljajo v različnih odtenkih modre, zelene, bele. Vse je deviško, čisto, odličen zrak, fantastična vidljivost, dolgi beli dan, ko svetloba ne izgine do jutra, ko ponovno posije sonce. Posebno doživetje so pogledi na stolpate ledenike in klife, ki se navpično spuščajo v morje. To je pravljica, ki je resnična. Ladja pluje noč in dan in počasi, zapelje v kakšen zaliv, da si lažje ogledamo, fotografiramo in prisluhnemo vodenemu komentarju in pojasnjevanju videnega. Čez nekaj trenutkov pa je vsega konec, ko se pooblači, ko postane temno, ko se poigravajo meglice, ko sneži, ko zapiha še močnejši veter. Takšne nagle vremenske razmere so se tekom dneva nenehno menjavale.

Naslednji dan je namenjen arhipelagu Palmer, kjer ponovno doživljam izjemna doživetja čarobnega kontinenta. Ledene gore, ledeniki, kiti, tjunlji, zalivi, robovi gora, ki jih ni konca. Tega gledanja se človek ne naveliča. Tu je kraj, kjer se ti napolni srce in duša. Splačalo se je priti, saj smo okronani s prelepimi sončnimi dnevi, tu pa tam pa seveda sonce zakrijejo oblaki in je vse drugače. To je pač nepredvidljiva celina, ki jo delček okusim tudi sama.

Življenjski prostor

Na kontinentu zaradi ledu in mraza živijo le redke, najmanjše živali, kot črvički, mušice, polžki, redki mahovi in lišaji. V nasprotju s kopnim pa v vodah okrog celine kar mrgoli najrazličnejših živali. V južnih oceanih se mešajo različne temperature vode, »antarktična konvergenca«, posledica česar je, da na površje privrejo velike količine rudnin, fosfatov, silikatov, ki ugodno vplivajo na razvoj morske flore. Antarktični polotok je podoben pravemu živalskemu vrtu. Območje je bogato z velikimi roji svetlečih kozic – kril, ki je hrana kitom, tjunljem, pingvinom, ribam, morskim pticam. Zadnja leta je kril v središču mednarodne pozornosti, saj se z njim trguje in bo tako ogrožena vsa prehranjevalna veriga in obstoj številnih živalskih vrst. Poleti se kiti zbirajo v morjih okoli celine, da bi se nahranili. Bogata morja privabljajo mnoge morske živali, kot so tjunlji, morski leopardi, pingvini. Na obale prileti spomladi na milijone ptičev na

paritev. Vse živali se tukaj ne bojijo ljudi in nekaj jih vidimo. Še posebej me osrečujejo kolonije pingvinov, različnih vrst od adelijinega, kraljevskega, cesarskega, s svojimi posebnostmi in zakonitostmi.

Prečkamo Drake zaliv, ki velja za najbolj razburkani del morja na svetu in je že od nekdaj bil trd oreh vsem mornarjem, ko zagledamo obrise rta Horn, kjer se začena južnoameriška celina.

Preživetje, izzivi in težave

Terenska dela na celini so mogoča le v kratkih poletnih mesecih. S podpisano pogodbo držav naj bi služila le mirnim raziskovalnim namenom. Mnogi znanstveniki menijo, da bi raziskovanja utegnila imeti pomembne posledice za zgodovino Zemlje. Odkrili so, da se je ozonski plašč zelo zredčil in večanje luknje lahko alarmantno vpliva na samo ekologijo kontinenta in na človeštvo vsega sveta. Raziskovanja so izjemno pomembna z vidika proučevanja svetovnih podnebnih gibanj. Zato je tukaj 25 celoletnih meteoroloških postaj, ki so razpršene na obrobju. Pomembno delo opravljajo na ruski postaji Vostok, kjer mehanično vrtajo v led in v posameznih plasteh proučujejo zgodovinska obdobja. Rekord vrtnanja je globina 4.500 m in na površje so potegnili 400.000 let star led. Na

postaji so izmerili rekordno zimsko temperaturo – 90 0C. Postaja je 1.200 km od južnega tečaja. Rusi imajo še vedno največjo floto ledolomilcev.

Druga pomembna je največja ameriška raziskovalna postaja, ki je na samem južnem polu in za katero je značilna jeklena kupola, pod katero so različne stavbe. Tukaj reševati so sposobni samo Američani, ki imajo velika transportna letala Herkules in ustrezne helikopterje. Američani so danes antarktična velesila. Čile in Argentina sta najbolj agresivna v zahtevah po privatizacije Antarktike, prav tako se o tem strinjajo ostale sosedje, da se razdeli po načelu ozemeljskih voda. Vsekakor ZDA, Rusija, Velika Britanija in še nekatere države na to ne pristajajo. Države, vseh je 20 članic, ki opravljajo raziskave, imajo svoje interese in zanimanje in svet si prizadeva, da naj Antarktika postane »svetovni park«. O vsem tem nam spregovorijo predavatelji in nazorno prikažejo Antarktiko.

Kljub napredku pa narava od časa do časa pokaže zobe, ko tehnika odpove in se morajo ljudje znajti in preživeti v krutih razmerah. V snežnih metežih človek izgubi orientacijo, znanstveniki so se izgubili v najbližji okolici svojih taborov in brez sledu izginili v belem prostranstvu.

Bodočnost kontinenta

Danes Antarktika predstavlja verjetno najbolj primaren laboratorij za raziskovanje izzivov, ki jih prinaša potovanje in bivanje v vesolju. To velja za proučevanje materialov in ljudi. Je najbolj mrzla, nenaseljena in najtežje dostopna celina. Pešačenja in prečenja bodo prepovedana, prav tako obiski večjih turističnih ladij, uvedli bodo tudi visoke takse. Vesolje in Antarktika sta si podobna v kar nekaj značilnostih. Obe oddaljeni, mrzli, težko dostopni. V obeh ni pričakovati angažiranja trgovine, znanosti, vojaštva, politike. Okolji eksotični. Le malo ljudem bo v prihodnosti uspelo prodreti do tja. Še kar nekaj desetletij bo obe spremljala stopnja nevarnosti, negotovosti, izoliranosti. Bo pa premagovanje teh ovir izziv za mladi rod, za novo prihodnosti in vizionarsko bodočnost.

In kaj naj rečem na koncu? Dosegla sem, kar sem hotela in v bodočnost me bo vodil Scottov moto iz Ulyssesove pesmi, ki ga je gnal, da je dosegel južni tečaj: »Prizadevati si, iskati, najti, toda ne se vdati,« kar velja tudi zame, da nadaljujem s potovanji po tem lepem modrem planetu.

Marinka Jerič

Nedokončano iskanje

7. poglavje

Julka je uživala v porajanju ljubezni z Martinom, v delu, ki jo je osrečevalo in ob zavedanju, da je sposobna zaslužiti za svoj vsakdanji kruhek.

Stric je Julko opazoval z zadovoljstvom in velikimi skrbmi. Vsak njegov obisk v Prekmurju je izzvenel z nerganjem Julkinih domačih, da je čas za Julkino vrnitev na kmetijo. Dovolj je bilo lenarjenja.....itd. Primanjkovalo je pridnih delovnih rok.

Tudi Tinčeva poroka je bila v zraku, kajti mlada je bila v blagoslovljenem stanju in se je mudilo.

“Zakaj pa morate uničiti Julkino življenje, sedaj ko se je končno ustalila in navadila na delo in novo okolje? Saj ima končno tudi ona pravico živeti svoje življenje!” je stric jezno rekel Tinču.

“Ja, kdo bo pa delal na kmetiji? Oča in

mati več ne zmoreta dela, moja Ana se sedaj ne sme naprezati. Sestra je že skoraj ves čas pri ovdovelem sosedu. Tam vodi njegovo gospodinjstvo in predvidevam, da se bosta zagotovo v kratkem vzela. Kot vidiš, stric, ostal sem čisto sam za vse. Nekdo bo vendarle moral delati na kmetiji!” je jezno zarobantil Tinč proti stricu.

“Tinč, jaz bom Julki sporočilo predal, ona pa se mora sama odločiti o svoji usodi! To je namreč velika življenjska odločitev, ki za sabo potegne marsikaj. Ali si upaš živeti s to odgovornostjo na vesti?” hladno vpraša stric svojega glasnega nečaka.

Ta ga le mrko pogleda in brez pozdrava zaloputne vrata za sabo. Zaprepadeni stric pogleda okrog sebe in ugotovi, da je ostal sam.

“V tej družini zares ni lahko živeti. Edina topla in prijazna oseba je

Julka. Le kaj naj naredim sedaj?” se je žalostno spraševal in zapuščal sestrično domačijo.

Teža skrbi in žalosti mu je legla na dušo in zasenčila nasmeh v očeh. Globoko zamišljen je prispel na Melince, kjer je vso prigodo zaupal razumevajoči ženi. Bal se je oditi v tujino, ne da bi slišal ženino mnenje. Pozorno ga je poslušala in skupaj sta želela najti rešitev za svojo krščenko.

Julki niti v sanjah ni prišlo na misel, kaj preživlja odgovorni stric ta trenutek.

Trepetal je za njeno usodo in molil Boga, da bi se pravilno odločila, ko ji bo predal zahtevo domačih.

Burja usode je nezadržno usmerila temne oblake proti dekletu...

Se nadaljuje...

Napisala Irena Šrajner

Ljudski nemiri na območju Beltincev v prevratnem obdobju 1918-1919 (2. del)

MNOŽIČNI LJUDSKI NEMIRI IN NASILJE MADŽARSKE NARODNE GARDE

Zadnji dnevi prve svetovne vojne so prinesli korenite politične spremembe na Madžarskem. Konec vojne je kakor v drugih županijah tudi v Zalski povzročil razsulo in zmedo. Poleg skrbi, ki so jih povzročili s fronte pobegli ali demobilizirani vojaki, je vojno trpljenje marsikatere spodbudilo še k maščevanju, največkrat nad predstavniki lokalnih oblasti, saj so bili mišljenja, da so ravno oni krivi za nastalo situacijo. Na vaseh so pogosto napadali vaške notarje z izgovorom, da so med vojno nepravilno razdelili vojno pomoč. Ti napadi so se velikokrat vršili v županijah, ki so bile etnično mešane. Notarji so bili zaradi svoje varnosti prisiljeni nekatera mesta celo zapustiti.¹

V Beltincih, Črenšovcih in Veliki Polani je v začetku novembra 1918 prišlo do razbijanja trgovin. Kmetje so prav tako napadli beltinski grad in ga izropali. Madžari so takoj predvidevali, da je to ropanje in razbijanje trgovin slovenska narodna vstaja, zato so v omenjene vasi poslali močno četo madžarske narodne straže s Tkalcem na čelu. Tkalec je naprej pridrvel v Beltince, kjer je nekaj glavnih razbijačev polovil, pretepel in se zatem odpravil v Dokležovje. V Dokležovju je prišlo do večjega obračunavanja narodne straže z vaščani, je trdil Jerič. Tkalec je odhitel še v Veliko Polano, kjer pa je že vladal mir. Glavni razbijači so se po vasi poskrili, saj so že slišali za kruto obračunavanje Tkalčeve narodne garde z razgrajači.²

Medtem se je na predlog primarija dr. Gáborja Thassyja 12. novembra 1918 sestala skupščina Zalske županije in

izkazala zaupanje Narodnemu svetu, ki ga je vodil Mihály Károlyi. Poleg tega se je skupščina ukvarjala samo še z enim vprašanjem, in sicer z nastalim položajem v Prekmurju in Medmurju, kjer so na podlagi poročanja Bele Kolbenschlaga lokalni in iz Zalegerszega prispeli brambovci hoteli vzpostaviti red in mir ter začeli z bojem proti »roparskim bandam in upornikom«. Na naslednji skupščini Zalske županije, ki je bila sklicana 13. decembra 1918, se je nadžupan županije Géza Bosnyák zaradi nestrinjanja z uradno politiko madžarske vlade odpovedal svojemu položaju. Od njegovega odstopa naprej je županijo usmerjal podžupan Kolbenschlag, ki je še na isti skupščini oddal podrobno poročilo o dogodkih v županiji vse od konca oktobra 1918.³

V občinah okraja Čakovec, v večini okraja Prelog, v območjih okraja Dolnja Lendava, kjer so prebivali »Vendi«, in v nekaterih drugih občinah drugih okrajev, kjer so živeli Madžari, so bili nemiri in plenjenja na dnevnem redu, uradniki so pobegnili, marsikje pa so bili v smrtni nevarnosti. Vladala je skoraj popoln kaos, nemiri pa so se iz dneva v dan le stopnjevali. Begunci so se v veliki meri zatekali v Nagykanizso ali pa v Zalaegerszeg. Zaradi izrednega stanja so za vzpostavitev reda in miru razglasili nagla sodišča v okrajih Dolnja Lendava, Čakovec, Letenye, Nova in Prelog. Za izvršitev teh naglih sodišč so bili določeni poveljniki madžarskih oboroženih sil. Tej odločitvi je poleg težnje za vzpostavitev notranjega miru in reda botroval tudi strah pred vdorom slovenskih čet s štajerske strani. Red so začeli vzpostavljati s pomočjo brambovcev. Oborožene sile so štele vsega skupaj od 500 do 600 mož. Po vaseh so spet vzpostavili red, »pomirili« razjarjeno prebivalstvo, večino pokradenih stvari pa so vrnili upravičenim lastnikom. V poročilu je Kolbenschlag zapisal, da so z ljudstvom ravnali humano in potrpežljivo.

3 Paksy, Dejavnost vodilnih teles..., str. 8.

Vzpostavitev redu je bila v okraju Dolnja Lendava dokaj hitra.⁴

Tudi v *Slovenskem narodu* so poročali o nemirih v pokrajini ob Muri. V članku »Preganjanje Slovencev na Prekmurskem«, objavljenem 7. marca 1918 v *Slovenskem narodu*, so zapisali, da so tako imenovane »judovske tolpe v službi grofov, ki so si nadele ime narodna garda«, v Prekmurju na koncu leta 1918 in začetku leta 1919 hodile od vasi do vasi in ropale ter vzbujale strah in trepet med ljudstvom. Avtor članka je nato nadaljeval z opisovanjem brutalnosti te narodne garde nad prebivalci prekmurskih vasi, ki so podpirali Jugoslavijo, pri čemer mi je med branjem v oči padel del članka, kjer je avtor pisal o razgrajanju narodne garde v Ižakovcih, v moji lastni vasi. V članku so omenili Štefana Škafarja, podžupana v Ižakovcih, ki ga je madžarska garda ugrabila iz neznanih vzrokov in ga privezala na voz. Nato so pognali konje v beg, Škafar pa je moral bežati za vozom, ko pa več ni mogel, se je ulegel. Posledično je za poškodbami umrl, zakopali pa so ga v Egerszegu. Še posebej mi je pozornost pritegnil priimek moža, saj ima enak priimek kot moj dedek in babica po materini strani. Od mojega dedka sem nato izvedel, da je ta Štefan Škafar moj prapradedek in da so ga madžarski vojaki res privezali za voz s konji in jih pognali v beg. Škafarju je uspelo nekaj časa bežati za konji, nato pa je omagal, padel in eventualno tudi umrl. Nato so njegovo truplo odpeljali v Egerszeg (danes Zalaegerszeg) in ga baje tam pokopali. Ker pa članek iz *Slovenskega naroda* in pričevanje mojega dedka ne moremo jemati kot povsem verodostojno dejstvo, sem se odločil za obisk Nadškofijskega arhiva v Mariboru. Od tam so me napotili v Beltince na krajevni urad in nato v arhiv beltinskega župnišča. V beltinskem župnišču so mi povedali, da najverjetneje hranijo podatke o smrti Štefana Škafarja v Zalaegerszegu, če

4 Prav tam, str. 13-15.

1 Zoltán Paksy, Dejavnost vodilnih teles za Medžimurje in Pomurje v letih 1918-1919, v: Zbornik soboškega muzeja 20-21, Pokrajinski muzej Murska Sobota, 2007, str. 7-8 (dalje: Paksy, Dejavnost vodilnih teles...).

2 Jerič, Zgodovina madžarizacije..., str. 62-66.

Neodrešena domovina.

PREGANJANJE SLOVENCEV NA PREKMURSKEM.

LDU. Na Prekmurskem so v vsakem narodnem gibanju največji nasprotniki judje, ker dobro vedo, da se bo narod, če se zbudi in osvobodi, tudi novspel na višjo stopinjo kulture in zadal smrtni udaroc nadvladi nekaj močnih grofov in judov nad priprostim narodom. Ko pa je izbruhnila revolucija na Ogrskem, so se ti judje z onimi, ki so imeli pri grofih mastne službe, strnili v tolpe, ki so si nadele ime »narodna garda«; pravzaprav so pa strah mirnemu ljudstvu in roparji, kakor je razvidno iz naslednjega: Dne 6. novembra 1918 je napadla tolpa vas Doklozovje. Tolpa je bila oborožena z eno stojnico. Napad se je vršil na večer, ko se je kmečko prebivalstvo vračalo s polja. Najprej so hoteli preteptati Ivana Jeriča, ki je bil prvi budnik naroda v vasi. Rekli so ti judje, da so prišli za vzdrževanje reda in miru, pa vendar so pokazali, da jim je red in mir najmanj pri srcu. Imenovani nikoli ni bil nevaren javnemu redu in miru, nasprompte je ravno on največ storil za vzdrževanje miru in neprestano delal za narodno probujo in napredek. Fant je moral zbežati preko meje.

Pri tej priliki so tudi Martina Balaziča tako pretepli, da več dni ni mogel opravljati vsakdanih poslov. Da se mu ne more dokazati kakega pregreška, je razvidno iz tega, ker ga je občina kmalu potem izvolila za občinskega župana. Njegovega sina je vojak tako dolgo pretepal, dokler se ni nezavesten zgrudil.

Invalid Loize Horvat je nekoč rekel pred nekim judom, da imajo Prekmurci pravico do slovenskih šol. Ta se je sedaj na krvav način znesel nad njim. Prišla staga dva vojaka in ga držala, dočim ga je tretji tako pretepal, da se je še onima zasmilil, ki sta ga držala. Ko se tima je že preveč zdelo, sta ga izpustila in tretji je ustrelil za njim, a ga k sreči ni pogodil.

Stefan Poredoš se je vračal s polja, ko ga zgrabilo in ga pretepaio do skrajnosti. Vseid bolečin ni mogel več tednov delati.

Ivana Rapošo so do krvavega oklofutali pred ženo in domačini, češ, da jih ni pozdravil.

Zena Franca Hrvata na njihovo vprašanje ni vedela odgovoriti mažarski. Zaradi tega so jo vlekli s sobo. Mož je šel za njimi ter prosil, naj jo izpustijo, nakar pa so še grše ravnali ž njo in se vpričo moža tako nesramno obnašali nanram ženi, da je to mož prosil, naj raiše ženo ntega namesto žene. Nazadnje so bili pripravljani izpustiti ženo pod pogojem, da je mora mož do krvavega preteptati vpričo njih. Mož se je obotavljal ali nazadnje, ko ga je žena sama prosila, naj jo pretepa, ker ji ljubše vnao pretepanje, da

moža kot pa počenjanje vojakov. In moč pretepel ženo, nakar so oba med velikim krobhotom izpustili.

Dva dni pozneje so naredili oddelki te judovske garde vas Iškovci. V tej vasi so razraitali na posebno grodnim. To nam kaže delstvo, da je vedelo to preganjanje življenje dvojn oseb.

Stefana Škafarja, podčupana v Iškovcih, so zgrabili iz nesnanih vzrokov. Bodega so privzeli na voz. Nato so pogrnili konje. Škafar pa je moral bežati za vozom. Ko ni mogel več letati, se je vlegel. Kaj se je po tem zgodilo ž njim, ne ve nihče. Ose nekaj dni je došlo poročilo, da so ga v Egorszoru zakopali. Mož je bil star nad 50 let in je zapustil vdovo z več otroci.

V isti vasi se je Stefan Krčmar vrnil s fronte. Komaj je došel domov, je prihajal za njim konjenik v husarski uniformi ter se mu približal v revolverjem v roki. Fant je padel na kolna in prosil, naj ga pusti pri življenju. Kljub temu je vojak oddal nani tri strele. Fant je takoj umrl. To so se zgodilo vpričo njegovih sosačkanov.

Mažarska družba v Iškovcih je brez vzroka vjela kmota Stefana Krapca, ga pretepla in potem odnesla v Egorszeg. Od tam so ga poslali v Komarom, kjer dva meseca ni bil zaslisan. Po dveh mesecih so ga izpustili.

Mladeniča Matija Poredoša so srečali na cesti in ga pretepli. Bil je istotako zaprt v Komaromu in po dveh mesecih brez zaslišanja izpuščen.

Jožef Mesarič se je vračal s vočar ob devetih v vojaški uniformi domov. Na poti ga je srečal poveljnik nacionalne garde. Orožniški stotnik je potesnil revolver in ga mu nastavil na nsa, rekoč: Daj sem svoji vojaški plašč! Ti nisi več vojak, jaz ga pa še rabim! Fant je moral oddati plašč.

Kmot Petek v Iškovcih je bil osumljen, da ima vojaško puško. Ker je v vasi več družin z imenom Petek, se ni vedelo, koga mislijo. Vojaki so šli najprej k Ivanu Petku in ga tako strašno pretepli, da se stari mož valjal od bolečin po tleh. Trdil je, da v njegovi hiši ni puške. Preiskali so mu hišo, ko na puško niso našli, so ga isnova pretepli in odšli.

Pri Stefanu Horvatu ni bilo ravno nikogar doma, ko so prišli vojaki. Vločili so v hišo ter ukradli nekaj sto kron. Ko so se gospodar pritožil so mu zazrozili, da ga ustrelje.

Nestelo hudi je bilo pretepanih na cesti, ko so se vračali s polja. Taki, ki niso bili tepeni, so sploh redki v omenjeni vasi.

Nekaj dni pozneje je ta družba mladeniča Vuka iz Trna pred črnskovsko šolo obesila na drevo.

V občini Andriancei sta dva vojaka te družali vjela s silo Stefanu Matku 1900 K. Šel je prositi, naj mu vrnejo. Pri tej priliki pa so ga pretepli in še zaprli za dva meseca. Nato so ga brez razprave izpustili. Imenovani še sedaj boleha na posledicah udarcev.

V isti občini so župana krvavo pretepli, ker je ugovarjal temu početju. Prettili so mu, da ga ustrelje, če ne bo molčal.

strokovne literature jasno, da je takrat vladal vesplošen kaos in je pogosto prišlo do ropanj, časnik *Slovenski narod* tega ni omenil in je vseskozi pisal, da je mažarska Narodna garda izvajala nasilje nad prekmurskimi Slovenci predvsem zaradi tega, ker so se izjavljali za Slovence in propagirali jugoslovansko idejo. Mažarsko Narodno gardo je časnik označil za »judovsko tolpo v službi grofov«, ki neusmiljeno ubija zavedne prekmurske Slovence po vaseh.⁵

Do razbijanj trgovin ni prišlo zaradi odmeva oktobrske revolucije, trdi Jerič. S slednjo hipotezo se delno strinjam. Nerede je res povzročilo pomanjkanje osnovnih potrebščin, predvsem soli, tobaka in vžgalic, za pomanjkanje pa so obtožili beltinske jude, češ da bi naj ti skrivali zaloge in nepošteno navijali cene potrebščin. Dodatno olje na ogenj so prilile tudi vesti, ki so jih prinašali vračajoči se vojaki iz vzhodne fronte. Širile so se govornice o kmečko-proletarski revoluciji v Rusiji. Prav tako so preko Mure prihajale novice, da so Slovenci, Hrvatje in Srbi ustvarili novo južno slovansko državo. To je spodbudilo ljudi, da so začeli razbijati in ropati trgovine. Vse te dogodke so dojemali kot prihod svobode. V grad so vdrlj, ker so menili, da grofica tam hrani sol, tobak in vžgalice za svoje uslužbenice. Ko pa so ugotovili, da v gradu tega ni, so ustavili vsako nadaljnje razbijanje in so raje v marofu zaklali prašiče, ki so jih nato peljali v Avstrijo kot zamenjavo za življenjske potrebščine. Razbijanje in ropanje trgovin so začeli in tudi vodili bogati ljudje, ne pa kmetje, kot se je sprva tolmačilo.⁶

Poročanje *Slovenskega naroda* o nemirih na območju Beltincev.⁷

5 »Preganjanje Slovencev na Prekmurskem«, Slovenski narod, 7. marec 1919, str. 3-4, št. 57.

6 Jerič, Zgodovina mažarizacije..., str. 66-67.

7 »Preganjanje Slovencev na Prekmurskem«, Slovenski narod, 7. marec 1919, str. 3-4, št. 57.

res drži poročilo Slovenskega naroda, da bi naj njegovo truplo tam pokopali. Toda izčrpno iskanje po arhivih v mestu Zalaegerszeg žal ni obrodilo zelenih sadov. Podatke o smrti mojega prapradedka nisem našel, zaposleni v arhivu pa so me obvestili, da so se najverjetneje izgubili. Po dodatnem pregledu strokovne literature in po pričevanju mojega dedka sem ugotovil, da so Štefana Škafarja in nekaj drugih

sosačkanov ter vaščanov iz nekaterih drugih okoliških vasi mučili in ubili zaradi tega, ker so le-ti začeli ropati začasno zapuščen grad v Beltincih. Po prihodu mažarskih čet so se kmetje razbežali, nekaj pa so jih ujeli, mučili in nekatere tudi, kot mojega prapradedka, na izredno okruten način ubili. Kot je razvidno, je *Slovenski narod* o dogodkih poročal popolnoma enostransko in subjektivno. Čeprav je že po pregledu

ZDRUŽITEV PREKMURJA Z MATIČNIM NARODOM

Zaradi nevzdržne situacije je socialdemokratska stranka privolila v združitev s komunistično partijo, ki je tedaj uživala precej veliko podporo, zlasti med delavci in nižjim slojem. Mihályja Károlyija o tem sploh niso seznanili. Kmalu po spojitvi so komunisti z Béloom Kunom na čelu zmagoslavno proglasili Madžarsko sovjetsko republiko. Nova oblast v Prekmurju ni bila dobro sprejeta, lokalni uradniki pa so bili pri svojem delu pasivni. Nastalo situacijo je izkoristil Vilmoš Tkalec in 29. maja razglasil Mursko ljudsko republiko. Murska republika se ni obdržala dolgo. Madžarska komunistična vlada se je bala, da bi obstoj republike spodbudil druga separatistična gibanja po državi. Bala se je tudi, da bi republika postala baza za kontrarevolucijo, ki bi nato s svojimi silami vpadala na Madžarsko in tako še dodatno destabilizirala državo.

Potemtakem se je komunistična vlada odločila za napad in je 6. junija republiko zatrla. Vlada sovjetov se je zatem v Prekmurju restavrirala in obdržala vse do svojega propada. Naposled je 12. avgusta po sklepu mirovne konference Prekmurje pripadlo Kraljevini SHS. Oba časnika, tako *Slovenec* kakor tudi *Slovenski narod*, sta enoglasno pozdravila priključitev Prekmurja k matični domovini.⁸

LITERATURA

- JERIČ, Ivan, Zgodovina madžarizacije v Prekmurju, Založba Stopinje, Murska Sobota, 2001,
- KOKOLJ, Miroslav, Prekmurje v prevratnih letih 1918-1919, v: *Revolucionarno vrenje v Pomurju v letih 1918-1920*, Pomurska založba, 1981,
- KONTLER, László, Tisočletje v Srednji Evropi – Madžarska zgodovina, Slovenska matica,

⁸ Kokolj, Prekmurje v prevratnih letih..., str. 153-161, Vrbnjak: Prekmurje..., str. 100.

Ljubljana, 2005,

- KYOVSKY, Rudi, *Revolucionarno obdobje v slovenski krajini (Prekmurju) po prvi svetovni vojni*, v: *Prekmurski Slovenci v zgodovini*, Murska Sobota 1961,
- PAKSY, Zoltán, *Dejavnost vodilnih teles za Medžimurje in Pomurje v letih 1918-1919*, v: *Zbornik soboškega muzeja 20-21*, Pokrajinski muzej Murska Sobota, 2007,
- VRBNJAK, Viktor, *Prekmurje po prvi svetovni vojni*, Zbornik soboškega muzeja 9-10, Murska Sobota: Pokrajinski muzej Murska Sobota, 2007.

ČASNIŠKO GRADIVO

- Slovenski narod, številka 19 in 57,
- Slovenec, številka, številka 46 in 92.

Darjan Lorenčič
študent 2. letnika magistrskega študija zgodovine na Univerzi v Mariboru

Iz dežele daljne

Prekmurci smo ponosni na pesnika dr. Sandorja Valyia in na pesniško zbirko Iz dežele daljne

Dosti projektov s Ferijem sva izpeljala skupaj, imela predstavitve knjig - tudi v Beltincih - in širila dobro voljo. Le nekaj dni pred njegovim odhodom smo imeli v prostorih Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti predstavitev pesniške zbirke dr. Sandorja Valyia *Iz dežele daljne*. Franc Kuzmič - Feri je te pesmi zbral, jih predal škofu Smeju, da jih je ta prevedel. Uredil jih je, da je nastala knjiga.

Mnogi ste bili na predstavitvi pesniške zbirke, kjer sta pesmi prebirala dramska igralka Polona Vetrin in madžarski umetnik Sebastijan Časar.

Zbralo se nas je veliko in to je bila Ferijeve zadnja javna prireditve. "Kaj pa, če bi prireditve organizirali po vaši vrnitvi iz Izraela?" sem ga vprašal. »Ne, zdaj moramo to napraviti...« In smo, in bil je zelo srečen. Nismo vedeli, da je bilo to njegovo slovo. Valyijeve pesmi so tolažba tistim, ki smo Ferija poznali, saj je večkrat rekel: »Te pesmi bi moral

prebrati vsak Prekmurec!«

Valyi je bil most med kulturami, narodi, bogatimi in revnimi, med ideologijami in verami. Kako je lahko Valyi kot Žid pisal pesmi o Kristusu, o vstajenju? Delo Sandorja Valyia je Ferija zelo navduševalo. Najljubši njegovi pesmi sta mu bili *Iz dežele daljne*, za katero je dejal, da mu dežela predstavlja Sveto deželo ali nebesa in pesem *Vstali bomo*, ki je bila zanj slutnja smrti. »... *Prisluhnite Besedi, daleč naj jo veter nosi. - Vstala je Beseda, z njo še Um, Ideja. - Strl smrti je verige, vrgel proč. Zmagal je, Svoboden, povsod navzoč... - Ne bo več ne hlapca ne sužnja, ...svoboda, svoboda, mir trajen in večn.*«

Tako je le malo pred svojo smrtjo povzdignil pomembnega Prekmurca.

Na predstavitve so prišli vsi verski voditelji prekmurskih verskih skupnosti, le škofa dr. Petra Štumpfa tudi tokrat ni bilo, čeprav si je Feri želel, da pride.

Bili smo dogovorjeni, da bo nekaj o knjigi napisal tudi za naše glasilo, zato objavljam zdaj njegove zapise o knjigi

Zakonca Valyi

in avtorju:

Med pregledovanjem soboškega tednika Muraszombat és vidéke (izhajal 1884-1919) pred prvo svetovno vojno so me še posebej pritegnile pesmi v madžarščini, pod katerimi je bil podpisan nekdanji soboški advokat dr. Sándor Vályi. Postal sem še pozornejši in hitro ugotovil, da je teh pesmi kar precej, pravzaprav kar za majhno zbirko. Že na prvi vtis so se mi pesmi zdele

vabljuje in nekako drugačne, branje treh pesmi v poskusnem prevodu Jožefa Pappa pa je dalo še jasnejšo in zanimivejšo noto. Porodila se mi je ideja, da bi vse objavljene pesmi prevedli in tudi izdali, saj v Prekmurju v tem obdobju niti nimamo književnikov. Vály pa je, čeprav rojen na Madžarskem in tam tudi šolan, zelo mlad prišel v Prekmurje, se tu kaj hitro tudi udomil in ostal vse življenje. K prevajanju Vályjevih pesmi sem uspel pridobiti našega dobrega

prevajalca iz madžarščine in tudi pesnika msgr. dr. Jožefa Smeja, ki je pristal na mojo prevajalsko idejo. Pesmi so mu namreč takoj postale všeč in kaj hitro je zaprosil za vse pesmi, ki se najdejo v omenjenem tedniku. Prevodi so se izpod peresa msgr. dr. Smeja kar vrstili, nakar sem rokopis pretipkal in mu ga vrnil v avtorizacijo. Pri tem projektu moram omeniti še tehnično oporo Kludijo Sedar. Nato se je pridružil še Bojan Zdravec, ki je navezal stike z Vályjevimi sorodniki v Ameriki,

dobil celo nekaj gradiva, ki v tej zbirki tudi spremlja življenjepisa, kakor tudi slike. Ta se je naposled tudi odločil, da bo zbirko izdal kar sam.

Za konec sem prevajalca le še zaprosil, da zapiše svoje vtise o pesmih in prevajanju, kar je tudi z veseljem naredil. In prevedene pesmi so sedaj pred nami, dodatno podoba pa si ustvarimo sami še z branjem.

*Franc Kuzmič
Bojan Zdravec*

Mag. Franc Kuzmič (1952 - 2018)

*Odšel je v Betlehem,
od tam naprej pa v »Jeruzalem«...*

Franc Kuzmič in Bojan Zdravec ob predstavitvi pesniške zbirke Iz dežele daljne

»Idemo v Jeruzalem, od tam naprej pa v Betlehem...« Tako se glasi začetek otroške prekmurske pesmi in s Francem sva to pesem izustila pred njegovim odhodom v Sveto deželo. Vedno je bil za humor in iz tega si se tudi kaj naučil. Romarska skupina, s katero je Feri potoval po Kristusovih stopinjah, pa je najprej šla v nasprotno smer, kot pravi pesem: najprej Betlehem in potem Jeruzalem. V sobi enega izmed betlehemskih hotelov je Franc 6. aprila zjutraj umrl ob svoji ženi Veri. Tako na tem romanju ni prišel do Jeruzalema, odšel je v »Večni Jeruzalem.« Mag. Franc Kuzmič je bil kustos, pedagog in bibliotekar v Pokrajinskem muzeju Murska Sobota, avtor številnih strokovnih in poljudnih razprav ter samostojnih publikacij.

Franc Kuzmič - Feri, kot so ga klicali mnogi, je bil rojen leta 1952 v Murski Soboti. Odraščal je v Veščici pri Murski Soboti in najprej nekaj let obiskoval osnovno šolo Kupšinci, nato pa prvo soboško osemletko. V Murski Soboti je končal Srednjo ekonomsko šolo. Nato se je odpravil na študij v Ljubljano na Pedagoško akademijo, administrativno smer za srednje strokovne šole. Prav tako je na Pedagoški akademiji končal študij slovenskega jezika in knjižničarstva. Po končanem študiju se je vpisal še na ljubljansko Filozofsko fakulteto, kjer je študiral pedagogiko in psihologijo, končal pa je tudi Teološko fakulteto v Osijeku. Ves čas ga je zanimala zgodovina in pa Židje. Tako je v Osijeku diplomiral na temo Židje v Prekmurju. Podiplomski študij je prav tako opravljal v Osijeku, izbral pa je cerkveno zgodovino; magistriral je leta 2001.

Feri Kuzmič je učil na Srednji ekonomski in administrativni šoli v Murski Soboti, nato je delal v soboški Pokrajinski in študijski knjižnici, zadnjih dvajset let svoje delovne dobe pa je bil muzejski svetovalec v Pokrajinskem muzeju Murska Sobota. Tam je opravljal tudi delo kustosa pedagoga in bibliotekarja. Bil je tudi pastor Binkoštna cerkve; vodil je cerkveno občino v Murski Soboti in hodil pridigat v druge cerkvene skupnosti.

Kuzmič je napisal številne strokovne in poljudne razprave ter članke, bil urednik in sourednik, pa tudi avtor

nekaj samostojnih publikacij. Pisal je predvsem o arheoloških odpiranjih v Prekmurju ter o prekmurščini in prekmurskem knjižnem jeziku. Sodeloval je pri pripravi dokumentarnega filma o Štefanu Kuzmiču in pri projektu o Primožu Trubarju. Na dan njegovega pogreba, 14. aprila, je bil na izraelski nacionalni televiziji predvajan film Židje v Jugoslaviji, pri nastanku katerega je sodeloval. Zadnje izdano knjižno delo, kjer je bil Feri urednik, je pesniška zbirka Iz dežele daljne.

Bojan Zdravec

Dom treh pisanih rožic

V naši, v hrib prislonjeni in s slamo kriti stari hiši, živimo tri ženske. Moja mama je delavka v tovarni in kmetica hkrati. Štirideset let je stara. Vsako jutro vstaja ob štirih, opravi še nekaj del pri živini in hiti na zgodnji tovarniški avtobus. Že petnajst let, vedno enako. Ne, takrat ko dela v popoldanski izmeni, vstaja pol ure kasneje. Pred leti sem bila prepričana, da je najlepša in največja ženska. Danes tega ne trdim več. Počasi, a vztrajno usiha njena lepota. Obraz je bled, lica udrti: navpični gubi od nosu do brade sta se poglobili. Tudi v čelo so se zarezale tri vodoravne. Okrog oči pa se je nabralo vse polno drobnih gubic kot sončni žarki.

Olga, da veste, ta je moja sestra. Ker je že od mladih nog raje buljila v knjige kot zasajala motiko v trdo, suho zemljo, so jo, bolj učitelji kot moji starši, napotili v gimnazijo. Vsako jutro je zadovoljno po blagu ali slabem vremenu capljala na avtobusno postajo. Tam je čakala, kajti stara ropotajoča škatla je ustavila za vsakim ovinkom in če ni bila v okvari, je prisopihala s polurno zamudo in sestro z mnogo sotrpini odpeljala v mesto. Verjetno je zaradi vseh teh fizičnih muk ostala majhna in bolj čokata, zaradi marljivega branja pa si je tako priborila očala z močno dioptrijo. Naravno je, da je takšno, učenosti željno bitje moralo v Ljubljano študirat. In študira, uspešno, se pravi, je, vse do tretjega letnika ekonomske fakultete. Letos pa je pogrnila, zmzrnila ali cepnila, kot se temu reče. Ob tem je na škodo že tako okrnjenega hišnega proračuna izgubila štipendijo. Mamina skrb se je podvojila. K sreči si je sestra našla neko honorarno delo. Zdi pa se mi, da jo je tako zlomilo, da je zlezla čisto vase in sosedovi, ki imajo dva osebna avtomobila, dva tovornjaka in še dve lepi hčerki povrh, upravičeno zaskrbljujoče obračajo oči, da ji je za vse življenje zagotovljen samski stan,

kajti današnji fantje ne marajo okroglih nizkih deklet, pametnih pa še celo ne. Tu sem seveda še jaz. V osmi razred hodim. Kmalu bom stara petnajst let. Vse do lanskega leta sem bila prepričana, da sem najlepši član naše družine. Zdaj pa z žalostjo ugotavljam, da se naglo vzpenjam proti nebu in sem si namerila že meter sedemdeset. Tanja me tolaži, da je ta mera še vedno premalo za mis sveta.

Danes pa se je v šoli nekaj zgodilo, kar je moj manjvrednostni občutek povsem zadušilo. Pridrvela sem domov, zabrisala torbo na klop in zagnano začela, še preden sta mama in sestra prišli do sape, da bi prekinili plaz mojih besed: »Pomislite, danes smo v šoli portretirali. Naš mladi tovariš je dolgo z očmi taval po razredu, nazadnje pa se je odločil in sklenil: »Milko bomo risali!« Sedela sem na katedru, buljila v točko, ki mi jo je tovariš označil, nato pa sem se skušala smejati kot Mona Liza. Zdaj me daje že večvrednostni kompleks in počutim se kot kraljica na prestolu, vse dokler me Igor ne vznemiri: »Milka, poglej, žirafji vrat sem ti narisal.« Tudi drugi ne štedijo s svojimi pripombami. Sama zavist jih je. Kaj mislita, zakaj je ravno mene izbral, a?«

»Zdaj bi rada slišala, da si najlepša v razredu, kaj?! Figo! Izbral te je zato, ker ne znaš risati, da veš!« mi podkuri sestra.

»Ah, pa si ji vse pokvarila,« me pomilovalno pogleda mama.

Užaljena in s povešenimi očmi se umaknem iz kuhinje, na plano, kjer sedem v travo in se spominjam mojega očeta. On me nikoli ne bi grdo odpravil. Vedno je imel nekaj spodbudnih besed zame. Razjočem se tako, da se še sama sebi zasmilim. Nenadoma in podzavestno se odpravim domov. Iz kuhinje vabljivo diši in mi dreza v nos. Lačna sem, a trmasta kot znam biti, se upiram. Nazadnje se le premagam in zlezem v kuhinjo. Mama in sestra že sedita in jesta. Pri nas doma se nikogar ne sili k mizi. Ko je jed pripravljena, je treba jesti, če si lačen seveda. Ogledujem, kaj je na voljo, ko ujameм zanimiv pogovor. Sestra me je prezrla in govori samo mami: »Danes pride Ivo!«

Sedem in poslušam. Ženska radovednost me muči, da komaj brzdam jezo. Ker pa vztrajno govorita o njem, premagam zakleti molk in vprašam: »Smem vedeti, kdo je ta Ivo?«

»Ivo, a Ivo? Ta je Olgin zaročenec,« odvrne mama.

»Oho, zaročenca ima, vendarle! Se bodo vsaj sosedovi pomirili. Hm, kaj pa je ta moj bodoči svak, če smem vedeti?!«

»Absolvent prava,« odvrne, ne brez ponosa.

»Prosim, z menoj se ne boš tako uradno pogovarjala. Že razumem, kaj je cepniti, pogrniti ali vsipati, absolvent pa je zame le preveč.«

»Ta tvoj jih seveda ni,« dodam preroško.

»Da, res nima vseh.«

»Hm, le kakšen je? Ima vsaj visoko postavo, modre oči, zagorel obraz ter črne lase?«

»Nič od tega. Visok je le meter sedemdeset. Lasje kratki, oči vodeno sive in zakrite z naočniki.«

»To sta res čudovit par! Motor, kaj pa motor? Ah, tega gotovo nima. No, z njim bi deloma nadomestil svoje telesne pomanjkljivosti. Pa kaj bi tak žalosten vitez počel z motorjem?«

Moja sestra pa na moj izbrani šopek besed hladno odgovarja: »Samo starega spaka ima, pa še ta je več pri mehaniku kot na cesti.«

»Pravim – lepo in odlično motorizirano sorodstvo je na vidiku.«

»Kaj pa ti s svojimi ostrimi očmi in bodičastim jezikom, boš izsledila kakšnega viteza na belem konju?« podreza mama.

»Bom? Sem ga že, ha ha! Lepotec, mama,« rečem. »Dolgi zmzrnjeni lasje, brada gosta kot Kersnikova, brčice lične in temne. Poleti in pozimi mu dolge noge tičijo v obledelih in scefраниh kavbojkah. Poleti nosi majico; poslikano, seveda in z velikim usnjenim križcem na prsih. Fant in pol, vama rečem! Z motorjem pa seka ovinke kot sam licufer. Pa angleške pesmi poje in sam se spremlja s kitaro. Te bom prerasla, a sestrica? To lepoto bi morala spoznati!«

»Oho, to bomo še videli! Zdaj se bom pa jaz, tvoja mama, vmešala. Najprej bi se rada srečala s tistim tvojim pračlovekom, ki bi bil primeren za otroke strašiti. In če te ne bo nehal nadlegovati, bi mu malo zredčila tisto čedno gosto brado.«

Takoj sem jo strmo ošvrknila z očmi, za trenutek zlezla vase, potem pa skozi solze potožila: »Ah mama, ko bi me vsaj nadlegoval. Pa me še opazil ni: le jaz, jaz sem zaljubljena vanj!«

Karolina Kolmančič

